49 ՐԴ ՏԱՐԻ Թիւ 1583 Գ. ՊԱՇԼԻՔ

ՇԱԲԱԹ 19 ՕԳՈՍՏՈՍ — 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1906

12 ՐԷՋԷՊ 1324 — 19 ՕՂԸՍՏՈՍ 1322

Journal Armenien
MANZOUMÉ-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՑԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒՈՒ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԹՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Պողը Ակի Ճատտէսի, 38

Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ եւ չենն արուիր

Մանկուսամի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افكار
ارمنيجه يومى وسياسى غزته در
صاحب امتيازى: ارمانس فريد
اداره‌خانه‌سى: باب عالى جاده‌سنده نومرو ۳۸

ՌԱԺԱՆԵՐԳԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿՈՒ	Տարեկան	Վեցամեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մանաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ

ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ "ՄԱՆԶՈՒՄԷ,, ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՇԻՆ

10 ՓԱՐԱ

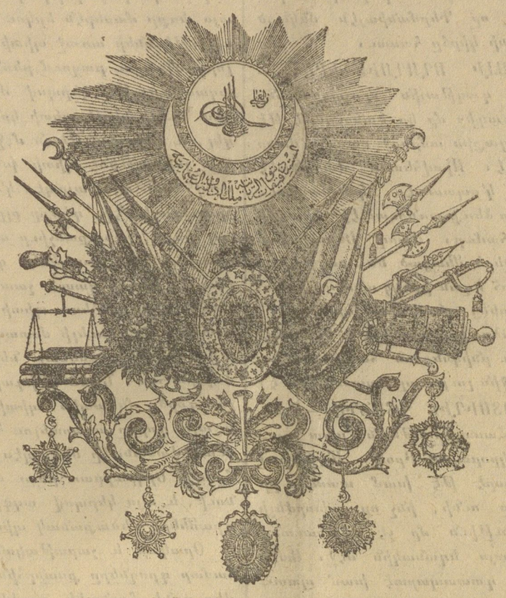

روز فيوضات افروز جلوس ميامن مأنوس حضرت پادشاهى

۱۲۹۳ سنه‌سنده پيرايه بخش اريكهٔ سلطنت اولان شوكتلو قدرتلو پادشاهمز شهريار معظم ولى‌نعمت بى مدانى غازى

السلطان ابن السلطان الغازى عبدالحميد خان ثانى

افنديمز حضرتلرينك جلوس همايون مسعدت مقرون حضرت فاروقانه‌لرينك ۳۱ نجى سنهٔ دوريه‌سى

بو كون روز جلوس مسعدت مأنوس سلطانى
بو كون سور سرور عالم اسلام وعثمانى
بو كون روى زمين افلاكه قارشو شعله افشاندر
بو كون برج سلطنت مظهر فيض فراواندر

تموج ايليوب هرسوده تنوير عيون ايلر
بو كون بيكلرجه رايات ظفر آيات عثمانى
فروغ نير الطافى صالدى عالمه پرتو
شعاع مهر اعطافى ضياپاش جهانياندر

بوكون يكديكرين تبريك ايدر جمله رعاياسى
خصوصا ايشته (منظومه) قولى شادان وخنداندر

ايدر تبريك (منظومه) بو يوم پرتو افزايى
كه آنده منجلى اولدى بتون آثار عمرانى
خدا مزداد قيلسون عمر و ايام شهنشاهى
سرير معدلتده ايلسون بيك ييل حكمرانى

مجدد قواى سلطنت پادشاه عالى نژاد شهريار اجداد افنديمز حضرتلرينك مبدأ سعادت عثمانيان اولان جلوس همايون ميامن مقرون حضرت تاجدار اعظميلرينك ۳۱ نجى سنهٔ دوريهٔ مسعدت آورى روز فيروزى بوكون شرف حلول ايتمكله مستغرق لجهٔ سرور و حبور اولان ميليونلرجه تبعهٔ صادقهٔ شاهانه‌لرى ايچون بر عيد اكبردر.

بوكون آفاق وسيعهٔ عثمانيان واقطار فسيحهٔ عالميان انوار الطاف ملوكانه‌لريله مظهر سعادت اولديغى كبى ميليونلرجه اصدقاى تبعه و زير دستان حضرت شهريارىلرينك رفاه وسعادتى وممالك محروسهٔ شاهانه‌نك عمران وترقياتنك مبدأ تعاليسيدر. سايهٔ معدلتوايهٔ حضرت شهنشاهيلرنده هر كسك نائل من ومسار اولديغى و (پادشاهم شوكتكله بيك ياشا) دعاى اجابت انتماسيله تزيين السنهٔ عبوديت ايلديكى هر كون كمال مسرت و مباهات ايله مشاهده اولنمقده‌در.

عصر كزين حضرت شهريار اعظميلرنده جهت ملكيه‌جه، عسكريه‌جه، ماليه‌جه، معارفجه، نافعه‌جه، تجارت وزراعتجه، رسوماتجه، تلغراف وپوسته‌جه، بلديه‌جه غبطه بخشاى عالم اوله‌رق پك چوق اصلاحات وقوعبولمش وممالك محروسهٔ شاهانه‌لرى اقصاى اكمليته اصعاد اولنمشدر.

سلطنت سنيهٔ ابد مدت عثمانيه‌نك قواى بريه وبحريه‌سى تعريف وتوصيفه صيغميه‌جق و محير العقول اوله‌جق درجه‌ده ترقى ايتمسى هپ او پادشاه ترقيكستر افنديمز حضرتلرينك اقدامات جليلهٔ شهريارىلرى سايه‌سنده‌در.

ملت معظمهٔ عثمانيه ايچون سبب محض سعادت اولان شهريار تابنده افكار وشهنشاه عالى تبار افنديمز حضرتلرى ممالك محروسهٔ شاهانه‌لرينك ترقى وتعاليسى امرنده هر كون، هر ساعت وهر دقيقه خواب وراحت شهريارىلرينى ترك ايدرك متماديا بذل عنايت بيورمقده اولدقلرندن اليوم ممالك محروسة المسالك شاهانه‌لرينك هركوشه‌سنى تزيين ايدن بونجه آثار جليلهٔ عمران هر لحظه انظار عيون مباهتمزى تنوير ايتمكده‌در.

جلوس همايون مسعدت مقرون حضرت شهريار اعظميلرينك يوم مسعودندنبروكرك پاى تخت سلطنت سنيه‌ده كرك ولايات شاهانه‌ده تأسيس اولنان لايعد ولايحصى بونجه مؤسسات خيريه ومكاتب ومساجد وخسته‌خانه‌لر ودار العجزه‌لر وشمندوفر خطلرى وشوسه يوللرى وكوپريلر والحاصل برمملكتك عمران و تعاليسنه خادم اوله‌جق بالجمله آثار جليله سرعت خارق العاده ايله ترقى ايدرك بوكون هر بلده‌ده، حتى هر قريه‌ده تبعهٔ صادقهٔ حضرت شهريارىلرينك اسباب استراحت وتأمين عمران وترقئ مملكته خادم اوله‌جق تأسيسات عاليه جمله‌مزى مستغرق شكران وافتخار ايتمكده‌در. منابع ثروتدن اولان تجارت وصناعتك ترقيسى ايچون ابذال بيورلمقده اولان همات جليلهٔ خسروانه‌لرى سايه‌سنده بوكون مهرهٔ صنعتكارلرمزك مصنوع دست مهارتلرى اولان بتون اشيا و سائره‌نك صنايع اجنبيه‌يه رقابت ايده‌جك درجه‌ده نفيس ومتين اولديغى همه آن انظار ابتهاجمزى تنوير ايتمكده‌در.

سايهٔ عمرانوايهٔ حضرت شهريار اعظميده زراعت و فلاحتك امر ترقيسنه جدا ابذال همت بيورلمقده اولديغندن هريرده كشاد اولنان زراعت مكتبلرى ونمونه ترلالرى وارباب زراعه ابراز اولنان تسهيلات بى غايات سايه‌سنده اساسا منبت ومحصولدار اولان اراضيمزك قوهٔ انباتيه‌سى برقات دها رهين افزايش اولمشدر.

هله معارف عموميه ايچون مصروف بيوريلان همات و اقدامات عاليهٔ حضرت شهريارىلرى محير العقول درجه‌ده‌در. بناءً عليه بوكون بتون تبعهٔ صادقهٔ حضرت شهنشاهيلرى علوم وفنون حاضره‌نك اشعهٔ منوره ولامعه‌سيله تنوير اذهان ايتمكده‌درلر.

تبعهٔ صادقهٔ شاهانه‌لرندن اولمق شرفيله مفتخر بولنان ارمنى قوللرى دخى نائل اولدقلرى بونجه الطاف سنيه‌دن طولايى دعوات مفروضهٔ حضرت پادشاهيى تكرار ايده‌كلدكلرى كبى مذهبمز وكليسامز و لسانمز و مكتبلرمز هپ سلاطين عظام عثمانيه حضراتنك سايهٔ الطف وعنايتلرنده محافظه ايتمش وكمال امن وآسايشله امرار اوقات ايلش اولديغمزدن قادر مطلق حضرتلرى شوكتلو قدرتلو پادشاهمز تاجدار ذيشان وشهريار معاليكستر افنديمز حضرتلرينه بيتمز توكنمز عمر و عافيت احسان وظل ظليل مراحم دليل ملوكانه‌لرينى مفارق كمترانه‌مزده دائم الاوقات سايبان بيورسون دعاى مفروض الاداسنى الى سنه‌لك نشريات صادقانه‌سيله معروف اولان ارمنيجه «منظومهٔ افكار» قوللرى دخى عموم ارمنيلر نامنه تكرار ايدرك تزيين صحيفهٔ عبوديت و اشبو يوم مسعدت افروزك بيكلرجه امثالنى كمال عافيت وعز و شانله ادراك بيورملرى دعاى عبيدانه‌سيله عتبهٔ فلكمرتبهٔ حضرت شهنشاهى‌يه من غير حد عرض تبريكات ايلر.

عبد مملوك اصدقلرى منظومهٔ افكار
غزته‌سى صاحب امتيازى
ارمانس فريد

ԱՐՏԱՔԻՆ

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ՆԱՒԱՑԻՆ ԶՕՐՈՒԹԵԱՆ ԹԵՐԻ ԿՈՂՄԵՐԸ. — Ծովային գործոց Նախկին Նախար Մ. Լօքռուա, նաւային բարեկարգիչ և նաւային քննադատ, Թանի մէջ յօդուած մը գրելով ուժգին կը դատապարտէ Ֆրանսայի նաւային կազմակերպութիւնը։ Կ'ըսէ թէ Եւրոպայի բոլոր նաւատորմիղներուն մէջ ֆրանսական նաւատորմիղը ամէնէն բազմաձախը և ամէնէն յետամնացն է, և թերութիւնը իր կազմակերպութեան մէջ է։ Նաւային գիտութեան ըրած բոլոր յառաջդիմութեան հակառակ, ֆրանսական նաւատորմիղը կառավարող հաստատութիւնները անփոփոխ մնացած են, իբր թէ Լուի ԺԴ.էն ի վեր բնաւ նոր բան մը արդիւնաւորուած չըլլար արևուն տակ։ Ամէն ոք աւանդութեան կապած մնացած է, սովորութիւնն է որ ֆրանսական նաւատորմիղը կ'առաջնորդէ, որ ետ մնացած է արդիւնաւէտութեան ասպարէզին մէջ։

Նաւարանները խնայամոլ քաղաքականութեան արդիւնքին ամենատխուր օրինակներն են։ Ֆրանսայի նշանաւոր նաւային ճարտարապետներէն մէկուն՝ Մ. Ֆէռանի ըսածին նման, նաւարանները պատերազմի միջոցին անկարող են ապահովելու նաւատորմիղնորոգութիւնը, և խաղաղութեան ժամանակ չեն կրնար նաւ չինել անտեսական և դիմադրական ընկալեալ պայմաններուն ներքև։ Նաւարանները պարզ կրպակներէ չեն տարբերիր, կ'ըսէ Մ. Ֆէռան, որոնք իրենց պէտք եղած բոլոր բաներուն համար մասնաւորներէն կախում ունին, և այդ մասնաւորները սակայն պատերազմի ժամանակ չեն կրնար հայթայթել, կամ բոլորովին կը դադրին հայթայթելէ գործաւորի պակասութեան երեսէն։ Ֆրանսական նաւարաններուն մէջ աւելի մարդիկ կը բանին քան անգլիական նաւարաններուն մէջ, բայց Անգլիացիք Ֆրանսացիներուն ըրածին կրկինը աւելի կ'ընեն նոյնքան ժամանակի մէջ։

Կառավարական նաւարաններուն մէջ գործածուած մարդոց վիճակագրութիւնը, զոր կը հրատարակէ Մ. Լօքռուա, ցոյց կուտայ թէ Ֆրանսայի մէջ նոյն նաւարանները կը գործածեն 33000 հոգի, Անգլիոյ մէջ 30,000, Գերմանիոյ մէջ 18,000, Իտալիոյ մէջ 16,000։ Մ. Լօքռուա կը յարէ թէ աւելի լաւ է քիչ մարդ գործածել և լեցուն թոշակ տալ անոնց օրական լեցուն աշխատութեան համար։ Կը խոստովանի թէ նաւարաններու մարդիկը պակսեցնելու խնդիրը դժուարին է, և Ֆրանսայի մէջ կարելի չէ ընել Անգլիոյ ծովային նախարարութեան ըրածին պէս, երբ գործ չեղած ատենը բոլոր գործաւորները խմբովին կը ճամբէ։ Բայց Անգլիոյ մէջ բազմաթիւ մասնաւոր նաւարաններ կան, մինչդեռ Ֆրանսայի մէջ մասնաւոր մեծ նաւաշինական հաստատութիւն չկայ, ուր կարենան երթալ ճամբուած գործաւորները։ Բայց գոնէ, կ'ըսէ, ատիճանաբար ղեղ մը կարելի է ընել պակասածներուն տեղ պարապողներով։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԵՊԻՍԿՈՊՈՍՆԵՐԸ ԵՒ ՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ. — Ֆրանսացի բոլոր եպիսկոպոսները յառաջիկայ Սեպտ. ին համագումար ժողովի հրաւիրուած են։ Տասնբեօթը եկեղեցական թեմերուն իւրաքանչիւրէն ներկայացուցիչ մը ընտրուեցաւ, ընդամէնը տասնբեօթը հոգի, որոնք այդ թուականէն առաջ քանի մը նիստեր պիտի ընեն համաձայնութեան մը պիտի գան Սպանիոյ և իր թագաւորին կենացը, բաւ թէ երկաթուղին աւելի լաւ համաձայնութեան մը պիտի առաջնորդէ Ֆրանսան և Սպանիան։ Նոր քայլ մը պիտի ըլլայ դէպ ի տիեզերական եղբայրութեան գաղափարը, որուն համար Ֆրանսացիք մինչև աչխատած են ի նպաստ խաղաղութեան։

ՕՃԱՌԻՆ ԳԻՆԸ ԱՆԳԼԻՈՑ ՄԷՋ. — Ի մօտոյ օճառին գինը պիտի բարձրանայ Անգլիոյ մէջ, կ'ըսէ Սրանսurs։ Այս ամսուան մէջ Անգլիոյ օճառի ելրեք ամենամեծ գործարանները— Լէվըր եղբարք, Ճօն Քրօսֆիլտ և Որդիք և Ուօթսրն և Որդիք— շրջաբերականով մը ծանուցին իրենց յանախորդներուն թէ իսմ նիւթերուն գինը բարձրացած ըլլալուն պատճառաւ օճառին գինը պիտի բարձրանայ նոյն համեմատութեամբ։ Ներկայ բարձրացումը փոքրաքանակ վաճառականին վրայ միայն պիտի ազդէ, բայց շրջաբերականին մէջ ծանուցուած է որ եթէ իսմ նիւթին գինը իր առջի ատիճանին չիջնէ, ընդհանուր բարձրացում պիտի ըլլայ օճառի գինին վրայ։

Լէվըր Եղբարց շրջաբերականը այսպէս կը բացատրէ կացութիւնը.— Այս տարի իսմ նիւթերու գինին մէջ ատիճանական բարձրացում մը տեղի ունեցաւ, որ հիմա հաւասար է թոնօ գլուխ օճառին 3 անգ. ոսկի բարձրացման մը, և որովհետեւ իսմ նիւթերուն գինին բարձրացման այս պարագան հաստատուն կ'երեւի սովորականէն աւելի, անկարելի է անգէտ ձեւանալ անոր։ Բայց չէինք կրնար անշուշտ իսմ նիւթին բարձրացման հետևանքսան կերպով օճառին գինը բարձրացնել, հետեւաբար մեր գիները բարձրացուցած ենք միայն մէկ կենդինարը (անգլ. կենդինար) 1 ֆիլին 3 քէնս, և կը յուսանք թէ այս բարձրացումով պիտի կրնանք կացութիւնը փրկել։ Սակայն եթէ իսմ նիւթերուն գինին բարձրացումը ա՛լ աւելի շեշտուի, այն ատեն նո՛յնպիսով հարկ պիտի ըլլայ բարձրացնել օճառին գինը։»

Նպարավաճառներուն մէջ բաւական յուզում պատճառած է այս գործողութիւնը։ Առաջնակարգ նպարեղէնի վաճառական մը կը յայտարարէ թէ գիներու բարձրացման համար մէջ բերուած փաստերը զօրաւոր չեն։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՀԱՆՔԱԾՈՒԹԻՒՆ ԱՐՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԻՇԵՐԿՐԱԿԱՆԻ ՆԱԽԱՀԱՆԳԻՍՏՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ.—Անգլիոյ, Իտալիոյ և Աւստրիոյ-Մաճառստանի նաւահանգիստներուն միջև նաւողէջքները իջած ըլլալով, անգլիական հանքածուխին փոխադրութիւնը զգալի կերպով դիւրացած է նոյն նաւահանգիստներուն մէջ։ Դեռ մէկ տարի առաջ կասքոյէն ճենովա նաւողէջքը 8 շիլին 6 քէնս էր, բայց հիմա 6 շիլին 3 քէնսի իջած է։ Այս նուազումը ի հարկէ աւելցուց անգլիական հանքածուխին արտածութեան չափը։ Իտալական նաւահանգիստները ամենամեծ մասամբ անգլիական հանքածուխի պէտք ունին, որովհետեւ Իտալիա հանքածուխ չարտադրեր գրեթէ։ Անգլիական հանքածուխին այս ածութեան պատճառը սա՛ կը համարուի որ անգլիական շոգենաւերը դէպի Օտեսա և այլուր իրենց ճամբորդութեան միջոցին հանքածուխ իրենց ծովախիճ կը գործածեն, և ի դարձին ածած գնով կը ծախեն Միջերկրականի նաւահանգիստներուն մէջ։

ՉԻՆԱՍՏԱՆԻ ՎԵՐԱՁԱՐԹՆՈՒՄԸ. Բէքինի կեդրոնական կառավարութիւնը մասնաւոր մը ընտրեց, որ կը բաղկանայ կայսերազուն իշխան Զունէ, Զիլիի փոխարքայ Եուանչիքայէ, Աւագ Խորհուրդին նախարարներէն, Մեծ Բարտուղարներէն, և պետական նախարարներէն, նպատակ ունենալու համար արտասահմանէն վերջերս Չինաստան վերադարձող պատուիրակներուն տեղեկագիրները, և ըստ այնմ հարկ եղած յանձնարարութիւններ ընել կառավարութեան։ Մասնաւոր մարմնոյ անդամներուն մեծամասնութիւնը թունդ պահպանողականներ են, ինչպէս Զինկ իշխան և Վանկվէնկ-Շաօ, բայց Զունկ իշխան այնպէս չէ։ Ինչ էր գլխաւորը ա՛յն Պատուիրակութեան, որ Դերմանիա ղրկուեցաւ ժամանակին, Վիլհելմ Բէթլէրի սպանութեան համար։ Մասնաւորմարմնոյ միակ անդամները, որոնք կազմակերպիչ կարողութիւն ունին, Եուանչիքայ և Թիէլանկ են։ Բէքինի մէջ շատ կը խօսուի հին պաշտօնատարներէ բաղկացեալ ծերակոյտի մը վրայ, որուն կազմութիւնը հաւանական կ'երեւի, իբրեւ արդիւնք նոր մասնաւորմարմնոյ։

ԴԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԱՂԹԱԳԻՆ ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ.—Գերման հարիւրապետ Պէլ Օգս. 18ին Նարասպ լերանց հարաւային կողմը Նեապոլի մօտ Հօթէնթօթներու բազմաթիւ գունդի մը յաղթելէ վերջ, հալածանքը շարունակեց անընդհատ իր բանակով, որ կը բաղկանար երկրորդ գործօն զօրագունդին Ա. Բ. և Թ. վաշտերէն և Հրետանիի 7րդ ջոկատէն։ Օգս. 22ին Մեծ Բարա լեռներուն արեւելեան կիրճին մէջ մտաթշնամին հասաւ, զոր հզօր դիրքի մը վրայ։ Գերմանքը այս միջոցիս դարձեալ կը հալածեն ըմբոստները, որոնց կորուստը դեռ ստուգուած չէ։ Գերմանացիներէն սպանուեցաւ մէկ զօրական և մէկ ալ վիրաւորուեցաւ։

Գերմանական Աֆրիկէի հարաւային արեւմտեան կողմը, հարիւրապետ ֆոն Պէնթիվէնկի երկրորդ գործօն զօրագունդին 4րդ և 6րդ վաշտերուն հետ և երկու լեռնային և երկու արագահարուած թնդանօթներով Օգս. 20ին յարձակեցաւ յիսուն Հօթէնթօթներու խումբի մը վրայ Վիրց Կիրճին և Ուհապիայի միջև։ Ըմբոստները փախան դէպի Օռանժ լեռները թեթև ընդդիմութիւն մը ընելէ վերջ՝ Գերմանացիներուն ձեռքը ինկան մեծաքանակ հագուստ, նպար, բանակատեղի գործիքներ և ռազմամթերք։ Երկու գերմանացիք ծանրապէս և ուրիշ երկու հոգի թեթեւօրէն վիրաւորուեցան։ Հարիւրապետ Պէնթիվէկի Հոթէնթօթները հալածեց մինչև Օրանժ գետ, ուր ստուգեց թէ գետին անդին ըրիտանական հողին վրայ անցած են։ Գերման իշխանութիւնք այս իրողութիւնը ծանուցին Բարկուսոյ անգլիական ոստիկանութեան։ Գերման գնդապետ ֆոն Տայմինկ, որ Գերմանիայէն մեկնած էր, Պամանի կերը հասաւ։

ՍԵՆԵԿԱԼԻ ՈՂՈՂՈՒՄՆԵՐԸ. — Ֆրանսայի գաղթական պաշտօնարանը հասած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Քայէս քաղաքին ամբողջ ստորին մասը ողողուած է։ Որովհետեւ ժամանակէ մը ի վեր կ'սպասուէր, կանխազգուշութիւններ ձեռք առնուած էին կեանքի և ինչքի համար։ Յարդ Եւրոպական տունները զերծ մնացած են, բայց երեք ընկերներ զոհ եղան իրենց անմտութեան՝ մնալով իրենց բնակարաններուն մէջ։ Հարկ եղածը կատարուած է Եւրոպացիներուն և ընկերներուն համար, և ամէնէն վերջին լուրն ալ նպաստաւոր է։

ԽԱՄ ՊՏՈՒՂԻՆ ՎՏԱՆԳԸ.—Բաթէօռեան Հաստատութեան պետ նշանաւոր միկրոբաբան Բրօֆ. Մէչնիքով կը յայտարարէ թէ խամ պտուղը իր վտանգները ունի, ինչ որ սխորժելի յայտարարութիւն մը չէ, մանաւանդ տարւոյն այս եղանակին մէջ։ Ամէն կերպով կը դատապարտէ խամ պտուղը։ Ամէն տեսակ պտուղներու վրայ միքրոբ կը վխտայ։ Արդէն մենք մեր մէջ բաւականաչափ միկրոբ կը պահենք։ հետեւաբար խամ պտուղը պէտք է բացարձակապէս արգիլել։ Բրօֆէսորը արդէն երկար ժամանակէ մը ի վեր արգիլած է զայն իր տան մէջ։ Ընդհանրապէս կը յանձնարարէ եփուած պտուղը, որ համով կ'ըլլայ, առողջ և եռացումով ամացած։

ՀԵԳԱՐԱՆԻ ԲԱՐԵԿԱՐԳՈՒԹԻՒՆ.—Անգլիերէնի հեգարանը պարզելու յանձնաժողովին նախագահ Բրօֆ. Ռըրէյնորը Մաթիւս կը յայտարարէ թէ յանձնաժողովին անդամներուն մէջ կը գտնուին նաեւ հիմա երեք գլխաւոր բրիտանական և երեք գլխաւոր ամերիկեան բառարաններու ապագիչներ։ Յանձնաժողովին անդամակցութիւնը ընդունող ամերիկացի ուսումնականներուն մէջ կը գտնուին Օքսֆորդի անգլիական բառարանին հեղինակներէն Տրր. Ճէյմս Մըրրէյ և Տրր. Հէնրի Պրէլին անգլիական գաւառաբարբառներու բառարանին հեղինակ Բրօֆ. Ճօզէֆ Ռայթ, և անգլիերէն լեզուի ստուգաբանական բառարանի հեղինակ Բրօֆ. Սքէթ.

Բրօֆ. Պրէնորը Մաթիւս կը յայտարարէ թէ անգլիախօս ցեղին երկու ճիւղերուն լեզուագիտական առանձնակարգ հեղինակութեանց հաւանութիւնը մտանել պիտի տայ անոնց, որոնք կը վախնան թէ Հեգարանը պարզելու յանձնաժողովին յանձնարարութիւնները կրնան վնասել անգլիական ազնիւ լեզուին կամ անոր ստուգաբանութեան, քանի որ անգլիերէնի հեգարանին վրայ ամէնէն աւելի շատ բան գիտցողները իրենք ալ կը հաւատան թէ անիկա բարեկարգուելու պէտք ունի։

Ամերիկայի ամէնէն նշանաւոր համալսարաններէն Հարվարտի ուսուցչական մարմնոյն նախագահ և վարիչ Մր. Էլիոթ կ'ըսէ թէ Համալսարանը պիտի չընդունի նախագահ Բուզվէլթի հեգելու նոր մէթոտը. ինք անձամբ հաւանած չէ այդ փոփոխութեան, և կրթական մարմնոյն մեծամասնութիւնը իր կարծիքէն է։

Բրօֆէսոր Սքէթ անգլիացի գրագէտներուն մէջ նշանաւոր է իրեւ յամառ ախոյեան մը հեգարանի բարեկարգութեան։ Տետրակ մը հրատարակած է մասնաւորապէս այս նիւթին վրայ, և նախագահ Բուզվէլթի առաջարկութեանց մասին Բրօֆէսորը հետեւեալ կերպով յայտնեց իր տեսութիւնները.—

«Նիւ Եորքի երեք միացեալ լեզուական ընկերութեանց յանձնաժողովին համամիտ եմ։ Կարեւոր կէտերէն շատերը արդէն իսկ կարգադրուած են, և յանձնաժողովը հաւանաբար վերջնական ծրագիր մը պիտի որոշէ մօտաւոր թուականի մը մէջ։ Բնական է թէ բարեկարգութեան առաջարկութիւնը Ամերիկայէն պիտի գար, որովհետեւ Ամերիկայի մէջ անգլիերէնի ուսումը առաջին տեղը կը բռնէ։ Անգլիոյ մէջ անգլիերէնի ուսումը չորրորդ կամ հինգերորդ է, և կամ բնաւ տեղ չունի ուսմանց դասընթացքին մէջ։»

Բրօֆ. Սքէթ իր տետրակին մէջ զանազան որոշ յանձնարարութիւններ կ'ընէ իր կողմէ։ Զոր օրինակ, կը ջատագովէ բառերուն վերջի համր ին ջնջումը ա՛յն պարագաներուն մէջ ուր աւելորդ է։ Բնաւ վարանումի պէտք չկայ գրելու համար hav, giv, abuv, cam, եւն.։ Այն ատեն կրնանք որոշել livը liveէն։ Le վերջաւորեալ շատ մը բառերուն մէջ ալ վերջի էն բոլորովին անպէտ է։ Դիւրաւ կրնանք աչակերտներուն սովորեցնել թէ ի՛նչպէս պէտք է արտասանել litl, dubl, եւն։ Կարճ eի ձայնը հանելու համար eah գործածութիւնը անտեղի է և նեղացուցիչ։ Կրնանք անսխալ գրել medou brekfast, hed։ Heartը կը գրենք hart։ Eի տեղ ieի գործածութիւնը անպատմական է, և պէտք է հրաժարիլ անկէց։ Պէտք է գրենք acheev, beleev, cheef, seege։

Բրօֆ. Սքէթ կը յայտարարէ թէ հեգերանին բարեկարգութեան նոյն իսկ այս փոքր մասերէն երկու մեծ առաւելութիւններ առաջ պիտի գան։ Աւելորդ գիրերու բաշում բեռներէն պիտի ազատինք։ Այս կերպով մէկ էջի մէջ շատ աւելի նիւթ պիտի կրնանք զետեղել, և տպագրութեան մէջ ալ բաւական յոգնութենէն պիտի խալըսինք, և որովհետեւ այս այսպէս կ'ըլլայ ամէն պարագայի մէջ, գիրքը ըլլա՛յ մեծ ըլլայ փոքր, իւրաքանչիւր տպագրիչ և հրատարակիչ բաւական դրամ պիտի խնայէ։ Ասկէց զատ, շատ մը երկդիմութիւններ անհետ պիտի ըլլան, և գրուած ձեւը աւելի մօտաւոր առնչութիւն պիտի ունենայ ներկայացուած ձայնին հետ։ Նաեւ կարդալ սորվեցնելու գործը մեծապէս պիտի պարզուի, և այդ գործը աւարտելու համար որոշուած ժամանակը մեծապէս պիտի կարճնայ։ Երկբարբառ բնաւ պիտի չգտնուի, և այս կերպով ազգին խնայած դրամները մեծաքանակ պիտի ըլլան։

Օրական և շաբաթական մամուլին համար գրողները քսանրնեկ տարի է վեր գոնէ մասնակի բարեկարգութեան մը բախտը կը խնդրէին։ Խնդրոյն պարզ տարերքէն չհասկցողները հակառակորդ եղան, կ'ըսէ բրօֆէսէօրը, և բնաւ և ո է հասկրութիւն կամ գթութիւն ցոյց չէին տար գիրենք հրահանգելու կարող եղողներուն նկատմամբ։ Նոյն յայտնի ագիտութիւնը տակաւին այսօր ալ կայ, և հակառակորդները ամէն ժամանակուան պէս աղմկարար և անարգող են։ Միակ յոյսը սա է թէ թերեւս իրենց իակ ագիտութեան կասկածը օր մը հառագայթէ այն գրողներուն վրայ, որոնք այսօր անիրազեկ են իրենց նախապաշարման, և առանց գիտաւորութեան անպատկառ կ'ըլլան։ Նիւթը իր ճշմարիտ լոյսին մէջ ա՛յն ատեն միայն կրնան տեսնել երբ ձայնականութեան ուսումնասիրութիւնը ներկայէն աւելի յառաջդիմէ։

Այս նպատակին հասնելու համար Բրօֆ. Սքէթի կը թելադրէ դպրոցներուն մէջ լատիներէնի ուղիղ արտասանութիւն սորվեցնել։ Այս միջոցով պիտի յայտնուի թէ լեզուին խորհրդաւորչամները պատմութիւն մը և նշանակութիւն մը ունին, և աչքը ձայներուն լաւագոյն դատաւորը նկատելու հին սովորութիւնը պիտի դարձի լուրջ ուսուցչագրութիւն հրաւիրէլ։

⁂ Սպանսursի մէջ հետեւեալ գրութիւնը կը կարդանք.—

«Նախագահ Բուզվէլթի կը կարծէ թէ ձայնական հեգարանը օտարականներուն համար աւելի պիտի դիւրացնէ անգլիերէնը ուղիղ գրելը։ Կրնայ այսպէս ըլլալ, թէեւ ա՛յքան լուրջ փոփոխութեան մը համար զօրաւոր փաստ մը չէ։ Կրնամ սակայն հաստատապէս յայտարարել թէ, օտարականներուն մեր լեզուն սովրեցնելու մէջ շատ փորձառութիւն ունենալով, իրենց համար աւելի դժուար պիտի ըլլայ լեզու սովրիլը։

«Գերմաններէն և ֆրանսերէն կամ լատիներէն հասկցող օտարական մը շուտով կը սովրի կարդալ անգլիերէնը, մինչդեռ ձայնական կամ, ըստ ձայնի, հեգումը կը խեղաթիւրէ անգլիերէնի անթիւ նշանութիւնները Ռօման և Դիւտոնական լեզուներուն հետ։»

ԾՆՈՂՔՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ ԴՊՐՈՑ.— Նոր դպրոց մը ա՛լ։ Բիլիլէնտի (Մ. Նանանդ) վարժարանին Խորհուրդը շահեկան նախաձեռնութիւն մը ունեցաւ, որ այժմ տեսակ մը աղմուկ յարուցած է երկու աչխարհներուն մանկավարժական շրջանակներուն մէջ։ Խնդիրն է ծնողքներու համար վարժարան մը բանալ։ Ամերիկացի կրթիչները սա գաղափարէն առաջնորդուած են որ շատ մը ծնողքներու կրթութիւնը լրացուելու կարօտ է, մանաւանդ գործնական և արհեստական տեսակէտներով։ Այս նպատակն է որ պիտի իրագործէ խնդրոյ առարկայ վարժարանը որ կերպով մը չափահասներու համար դասընթացք մը պիտի ըլլայ։ Երկու մաս պիտի ունենայ մէկը այրերուն և միւսը՝ կիներուն յատուկ։ Երիկ-մարդոց պիտի սորվեցնեն գործնական գծագրութիւն, և ընդհանուր կերպով մը, ինչպէս ծրագիրը կը տրամադրէ «քաղաքային պաշտօններու հրանգութեան անհրաժեշտ ծանօթութիւնները»։ Կիներուն պիտի սովրեցնեն նորաձեւութիւն, ասեղնագործութիւն, դերձակութիւն, և ձեռական ամէն աչխատութիւն, զոր մեր մամիկները այնքան կ'զբաղեցնէին և որ այժմ ինչպէս Ամերիկայի նոյնպէս ամենուրեք անկարեւոր թողուած է աղջկանց դաստիարակութեան գործին մէջ։ Երկու սեռերուն ալ պիտի ուսուցուին մանկատածութիւն, որովհետեւ տղայոց դաստիարակութիւնը կնճռոտ գիտութիւն մըն է հոգեբանական և բնախօսական միանգամայն, զոր ծնողք առհասարակ չեն գիտեր բնաւ։ Այս ալ ամերիկեան մտքին գործնականութեան ու յանդգնութեան մէկ փորձը չէ։

ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄԸ ԱՐԺՈՂ ՆԱՄԱԿԱԳՐՈՇՄ.—Նամակագրոյմի հաւաքիչները ուրախանալու առիթ մը կրնան ունենալ։ Այն որ իր հաւաքածոյին մէջ ունի 1816ի Անանաբոլիսի գրոչմաթուղթի մը պահարանին փակուած, բաղդը չունած է։ Ամերիկացի մեծահարուստ հաւաքիչ մը պատրաստ է 250,000 ֆրանք վճարել անոր։ Այս նամակագրոչմը կամ աւելի ճիշդը կնիքը՝ բոլորակաձեւ է, և կեդրոնը կայ թեւերը բացած արծիւ մը, որ կոչուցեալը բռնած է ձիթենիի ճիւղ մը։ Յարդ ամէնէն հազուագիւտ ճանչցուած գրոչմը Մորիս կղզիին 2 բէնսնոցն էր որ Պերլինի թղթատարական թանգարանին կողմէ գնուեցաւ 45,000 ֆրանքի։ Մորիս կղզիին մէկ ուրիշ գրոչմաթուղթը, մէկ բէնսնոց, գնած է Կալլէսի իշխանը 36,000 ֆրանքի։

ՃԱՒՈՆ ԵՒ ՔՈՐԷԱ. — Սէուլէ կը գրեն Լօֆալ Անճայկերի թէ Հարիւրապետ ֆոն Բուսգան տեսակցութիւն մը ունեցաւ մարքիզ Իդոյի հետ Քորէայի մասին։ Մարքիզը հետեւեալ տեսութիւնն յայտնեց Ճաբոնի և Քորէայի յարաբերութեանց մասին։ «Շատ Ճաբոնցիներ կը պահանջեն որ մենք Քորէան Ճաբոնի հետ միացնենք։ Սակայն Ն. Վեհափառութիւն Միքատօն և ես կը բաղձանք Քորէան կազմակերպել, և երբ ինքզինք պաշտպանելու չափ զօրեղ ըլլայ ինքնավարութիւն տալ անոր։ Հարկաւ մենք երբեք չպիտի թոյլատրենք որ օտար տէրութիւն մը գերակշիռ ազդեցութիւն ձեռք բերէ Քորէայի մէջ։ Սակայն Ճաբոն Բաց Դրան քաղաքականութեան պիտի հետեւի Քորէայի մէջ, և բոլոր օտարականներուն հաւասար իրաւունքներ պիտի տրուին։ Երկրին արդիւնաբերութեան և տնտեսական զարգացման նպաստող օտար դրամագլուխին համար մեծ գործեր կան ընելիք։ Ճաբոն այս տեսակէտէն պիտի խրախուսէ օտար ձեռնարկութիւնները։ Կարճ ժամանակի մէջ մենք արդէն մեծ յաջողութիւն ձեռք բերինք դրական և վարչական տեսակէտով։ Ամէն պարագայի մէջ գործին դժուարագոյն մասը դեռ նոր կը սկսի։»

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ՆԱՒԱՑԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ.— Ռակուզայէն կը հեռագրուի թէ Բօյայի նաւահանգտին հրամանատար դեր-ծովակալ ֆոն Ռիբբէրի հրամանին տակ կը գտնուի այժմ Աւստրիական տորմիղը որ ամսոյս 18ին Ցիումէ հաւաքուեցաւ։ Ռազմափորձերուն յատկացուած տորմիղը կը բաղկանայ 10 զրահաւորներէ, թորփիլանաւերէ, յածանաւերէ և այլն, ընդամէնը նոր դրամեամբ չինուած 30 մարտանաւերէ։ Այս տորմիղը պիտի պաշարէ և գրաւէ Դաղարօ քաղաքը, զոր պիտի պաշտպանեն 5 մեծ մարտանաւեր և բազմաթիւ թորփիլանաւեր և քաղաքին բերդերուն մարտկոցները։ Այս ռազմափորձերը պիտի կատարուին իրական պատերազմի բոլոր հաւանականութիւններով։ Բերդերուն մէջ և շրջակայքը կատարեալ պատերազմական վիճակ պիտի տիրէ, և կրկնակ վերահսկողութիւն պիտի կատարուի։ Դրինպիսնէէ գտնուող հեռեւակ զօրքերու գունդերն հրաման ստացան ամէն կերպով արգիլել տորմիղին զօրք ցամաք հանելը։ Ռազմափորձերն պիտի սկսին յառաջիկայ շաբթու։ Դեր-ծովակալ ֆոն Ռիբբէր պիտի գտնուի Լաֆրօմա մարտանաւին մէջ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՏՈՐՄԻՂԸ ՓԻՈՒՄԷԻ ՄԷՋ.— Դադրա չոգենաւով բարձրատիճան քաղաքային և զինուորական պաշտօնատարներ իրենց անգլիացի հիւրերուն հետ պտոյտ մը կատարեցին։ Անգլիացի սպաներուն ի պատիւ տրուած հանդէսներէն էն փառաւորը կոմս Նաքօյի տուած մեծ ինջոյքն էր, որու 600 անձեր մասնակցեցան։ Ծովակալ Լօրա Պերեսֆորտի կինն այսօր Ցիումէ հասաւ և ամուսնոյն հետ մասնակցեցաւ ինջոյքին։ Ներկայ էին դեր-ծովակալ Լէմպրէն և Ցիումէ ու Պոլքարի գտնուող անգլիական բոլոր մարտանաւերու սպաները և քաղաքային ու զինուորական բարձրատիճան պաշտօնատարներ։

ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ
Ք. ՄԱՐՏԻՐՈՍԵԱՆ
6 ԲԵՐԳ ՄԵՍ-ԳՈՒՐՄԱՔ-ԳԱԼԱՏԻԱ ՓՈՂՈՑ, 6
ՀԻՒԱՆԴԻ ԿԸՆԴՈՒՆԻ ԱՄԷՆ ՕՐ
կիրակի օրերը ժամադրութեամբ

ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ

Յառաջիկայ Շաբաթ, 19 ամսոյս, Օգոստափառ Կայսեր Դահակալութեան Տարեդարձն լինելով, նոյն օրն մասնաւոր հանդիսաւորութեամբ և Ամեն. Սրբազան Պատրիարք Հօր նախագահութեամբ բարեմաղթութիւնք տեղի պիտի ունենան Մայր Եկեղեցւոյ մէջ վասն Արեւշատութեան և Թանկագին կենաց Նորին Կայսերական Վեհափառութեան։

Հետեւաբար, յատկապէս կը հրաւիրուին Մայրաքաղաքիս Սրբազան Եպիսկոպոսունք, Վարդապետք և Աւագերիցունք և Քահանայք, Ատիճանաւոր Աղգային, և Վարչական Ժողովոց և տեսուչ ու Թաղական Խորհրդոց և Հոգաբարձութեանց Անդամք, նոյն օրն, ժամը ճիշդ 2ին ներկայ գտնուիլ ի Պատրիարքարանս, իբր հրաւիրագիր նկատելով ներկայ յայտարարութիւնը։

(Կնքի)

16 Օգոստոս 1906

ԻԶՄԻՐԻ առաջնորդ Տ. Եղիշէ եպս. Դուրեան Օգս. 16ին կէսօրէն վերջ, Իսմայիլիա չոգենաւով Պոլսէն Իզմիր ժամանեց։ Մինչև չոգենաւ բարիգալուստ մաղթելու գացած էին քահանաներ, Ազգ. Վարչութեան չատ մը անդամներ ու Ազգ. Առաջնորդարանի պաշտօնէութիւնը, որոնք Ն. Սրբազնութիւնը կառքերով առաջնորդեցին Առաջնորդարան։ Դուրեան սրբազան ընդունեց կրօնական ուսչխարհական դասերէ բազմաթիւ ծանօթ անձնաւորութիւններու բարիգալուստի այցելութիւնները։

ԵՕԶՂԱՏԷՆ Պատրիարքարան հասած հեռագիր մը կը գուժէ մանր Քեռրովէ էֆ. Իսկէնտէրեանի, որ ինչպէս ծանուցած էինք լրագրոյս Օգս. 1 թերւով, 2500 ոսկի կտակած էր՝ Եօզղատի Ազգ. Եկեղեցիին անուամբ կալուածներ չինելու համար։

Տ. ԷՄՄԱՆՈՒԷԼ ՎՐԴ. ՊԱԼԵԱՆ, որ ինչպէս յայտնի է, Պատրիարքարանի կարգադրութեամբ Երզնկայի Առաջն. Փոխանորդ նշանակուեցաւ, ամսոյս 6ին հասեր է Երզնկա։ Իր ժամանումը արդէն կարմէն հեռագրով իմաց տրուած էր։ Երզնկայի ամբողջ պաշտօնական մարմինները, Առաջն. Փոխանորդը, Ազգաբնակութիւնը և Հաւատչյութիւնը դիմաւորելու գացած էին Ս. Հայրը, մինչև Գուրութիւնք, ուր քանի մը ժամ սպասեցին։ Տ. Էմմանուէլ վրդ. երբ հասաւ ընդհանուր համակրանքի մէջ կառքէն վար իջնելով պատուաբերուեցաւ եւ դարձեալ ճամբայ ելաւ, քառորդ մը հանգիստ առնելէ վերջ։ Ժողովուրդը քահանաներուն հետ քաղաքին մէկ ծայրը կ'սպասէր։ Երբ ձիաւորները աւտեղեցին Ս. Հօր գալուստը ուրախութեան ցոյցերով սկսան առաջնալ, նոր հովիւը տեսնելու համար։

Տ. Էմմանուէլ վրդ. թէեւ իր տասնօրեայ ճամբորդութենէն վատառաբեկ, բայց կառքէն իջնելով քահանաներուն ու ժողովրդին հետ քալելով գնաց մինչեւ Երրորդութեան եկեղեցին։ Եկեղեցիին դասը կ'սպասէին գպիրները զգեստաւորուած որոնք «Տրաչփառ»ով զինքը տաճարէն դուրս մղեցուցին։ Տ. Էմմանուէլ վրդ. յուզուած այս ընդհանուր համակրութենէն հակիրճ քարոզ մը տուաւ, խորհրդ տալով ժողովուրդին մոռնալ բոլոր կուսակցական վէճերը և սիրով ըլլալ իրարու հետ, որպէս զի ինքն ալ աչխատելով չարարեական, եկեղեց. ու կրթական գործերը անսայթաք ընթանան։ Յետոյ «Տուք զկայսերն կայսեր եւ զԱստուծոյն Աստուծոյ» իսօքը բնաբան ընտրելով քարոզեց և յորդորեց որ հնոյ և հաւատարիմ հպատակներ ըլլանք և ապա վեհ. կայսեր Արեւշատութեան համար բարեմաղթութիւններ ընելով իր քարոզը վերջացուց, իր Ս. Նորոգակալութիւնը յայտնելով Երզնկայի Հայ հասարակութեան որ այսչափ սիրալիր ընդունելութիւն մը ըրաւ իրեն։

ԳԱԼԱՏԱԵԱՆ ՈՐԲԱՆՈՑԻ ՄԷՋ.— Ս. Աստուածածնի մեռելոցի օրը, ինչպէս ամէն տարի, այս անգամ ալ ըստ իր բարի սովորութեան, Տէր և Տիկին Լեւոն Բանիկեան, իրենց մայրարին հանգուցեալ Էրմանէ Վարդանեանի մահուան տարեդարձին առթիւ, նախաճաշի, միջօրէի և ընթրիքի առատ սեղան տուին Որբանոցին սանուհիներուն։ Հետեւեալները ղրկած էին.— 40 հատ հաւ, 40 քաչ հաց, կողով մը խաղող (40 քաչ) 160 պէօրէկ Լայլն։ Այս առթիւ հանգուցեալին հոգւոյն համար մասնաւոր հանդիսական պաշտօն կատարուեցաւ հաստատութեան մատրան մէջ։ Սանուհիք ևս մասնակցեցան հոգեհանգստի երգեցողութեանց։ Տէր և Տիկին Լեւոն Բանիկեան միջօրէի սեղանին ներկայ գտնուեցան։

Իրիկուան Ս. Փրկչեան Որբանոցէն ալ վեց սանուհիներ, առաջնորդու-

թեամբ իրենց երկու Վարժուհիներուն Գաղթական Որբանոց այցելութեան եկած ըլլալով՝ հաստատութեան մէջ դիւրութիւն և այս կերպով անոնք ևս ընթրիքին սեղանակից ըլլալով, բոլոր սանուհիները ուրախ և զուարթ ժամեր անցուցին, օրհնելով նուիրատուն որոնց՝ Որբանոցին ինամակալութիւնը և Մայրը շնորհակալութիւն կը յայտնեն։

ԵՌԱՁԱՑՆԻ ԱՌԹԻՒ վերնագրով մեր երէկուան յօդուածին երկրորդ սիւնակին վերջին հատուածէն գուրս մնացած է հետեւեալ տողը. «Նոյն իսկ պատրաստ ենք Սինանեան էֆէնտիի ալ կարծիքը ընդունելու, եթէ սակայն քաղաքիւնը ունենայ իր ստորագրութեանը տակ յայտարարելու թէ, Զիլինկիրեանի գործը Քաքօճնի մը չէ և կամ արուեստին դէմ մեղանչումով շաղախուած գործ մը չէ»։

ԱԶԴ.—Ցառաջիկայ կիրակի, Օգոստոս 20, Ս. Եկեղեցւոյս քարոզիչը Տ. Մկրտիչ վրդ. Զէյտեան յատկապէս պիտի պատարագէ Սէմէրճեան հանգուցեալ Նիկողայոս և Գառնիկ էֆէնտիներու և սոյն գերդաստանի համայն ննջեցելոց հոգւոյն համար, և յաւարտ Ս. Պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Ս Նիկողայոս եկեղեցւոյ Թոփ-Գաբուի
Վ. Աստենագրի Աստենապետ
ՅԻԼԻՑ Մ. ԱՆՏՈՆԵԱՆ Ա. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆՑ
Թոփ-Գաբու, 18 Օգոստ. 906

ԲՈՂՈՔԱԿԱՆ ԹԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 2.30ին Բրօֆ. Ե. Հ. Ճէֆիզեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 3.30ին Վեր. Ե. Ա. Ճէֆիզեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 3ին Վեր. Ա. Պ. Շահաւոնեան։

Պայպըլ-Հասէսի մէջ ժամը 4ին Վեր. Ե. Գ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 7ին Պատ. Ս. Ե. Զորիկեան։

∴ Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 8ին, Դուզգաբուի Բէսթին մէջ։

ԶԱՆՂԱԳԻՏՈՒԹԻՒՆ

Կը հրատարակուի այսօր Կայսերական Գահակալութեան Տարեդարձին առթիւ գեղեցիկ դրուատականով մը։

ՄԱՆՋՈՒՄԻ ԱՐՁԱՆԱԳՐՈՒԹԵԱՆՑ ԲԱԺԻՆԸ

ԶԱՏՍՆԴՔ

Պարահլակի Բողոք. Հայերու եկեղեցիին քարոզիչ Պատ. Սարգիս Պ. Մանուկեանի Օր. Հռիփսիմէ Ե. Դմբլօեանի հետ պսակադրութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ Օգոստ. 16/29ին, Դշ. օր, Բարձր. Վարժարանի սրահին մէջ։ Պսակի Խորհուրդը կատարեց Տաքթ. Բ. Զէյմպէրս։

ՀԻՇՏ ԶԵՐ ՈՒԶԱԾԸ

Ունենալ գրատուն մը ուր անմիջապէս, և առանց խաբուած ըլլալու երկիւղի, կարենաս հայթայթել գրենական պէտքերդ, դիւրամատչելի պայմաններով,— պզտիկ առաւելութիւն մը չէ։ Ահա այդ տեսակ գրատան մը բոլոր պայմանները կը լրացնէ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՆՈՐ ԳՐԱՏՈՒՆԸ

Որուն տէրը, Յովհաննէս Գրիգեան, իրեն նշանաւոր ընտրած է յաճախորդին գոհունակութեան և շահուն մէջ փնտռել իր օրինաւոր վաստակը։

ԳԷԼԷԳՃԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆԸ ամէն կարգի հայերէն, թուրքերէն և ֆրանսերէն գիրքերէ զատ, կը հայթայթէ Մանկապարտէզի նիւթեր, Աշխարհացոյց քարտէսներ, բնագիտական և բնապատմական պատկերներ, ձեռագործի նիւթեր։ Կ'ստանձնէ նաեւ տպագրական ամէն տեսակ գործեր։ Դասագիրքերու ճոխ մթերք մը ունի։ Սխալ հասցէի չդիմէք, Մեծ Նոր խանի դրան կից, Կեդրոնական նոր գրատուն Յովհաննէս Գէլէգեանի։ 30—1

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՄՊԱԿ

Բացում Օգոստ. 30ի

Լիվրպուլ	
Օգոստոս	5.11
Սեպտ.—Հոկտ.	4.93
Հոկտ.—Նոյեմ.	4.91
Ցուն.—Փետր.	4.93
ՅՈՐԵՆ	
Փակում Օգոստոս 30ի	
Նիւ-Եորք	
Տրամադրելի	79
Մարտի համար	
Սեպտ.ի »	79 1/8
Դեկտ.ի »	82
Չիքակօ	
Տրամադրելի	
Սեպտեմբերի	71 1/8
Դեկտեմբերի	74 1/2

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԵՑԱՒ 30ՐԴ ԹԻՒ ԲԻՒՐԱԿՆ առեւտրական շաբաթաթերթին

ԲԻԻՐԱԿՆ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԹԻՒ 30

որ կը պարունակէ նախկէ հետեւեալ առեւտրական յօդուածները.—

Գինի չկնելը շահաւոր է [«Պէնէֆիքթիս»ի օրինակը և անոր մեծամեծ շահերը].— Դրօշմի նոր կանոնագրին վաճառականներու վերաբերեալ տրամադրութիւնները.—Ցանձնարարելի արժեթուղթեր իրենց քանակութեամբ, անուանական գիներով, տոկոսներով են.— Մանչէսդրէ Նամակ [Թոքատցի վաճառականի մը հարցումները.— Վիճակ Մանչէսդրի առեւտ. հրապարակին].— Վաճառատունի կեանքը [Շահերը ինչպէս հաշուելու է].—Դատական Քրոնիկ.— Գերմաներէն առեւտր. լեզու.— Առեւտրական Քրոնչկ. [Կիրասոնի առեւտր. հրապարակը և վաճառականները.—Մետաղներու, բամբակի և փոխանակագրի գիները.— Դրամական և սեղանաւորական հրապարակը.— Պոլսոյ վաճառականներուն եկած ապրանքները.— Պոլսոյ նաւահանգիստը]։

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ
ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ԲԱՐԻԶԻ ՊՕՐՍԱՆ
BOURSE DE PARIS

30 Օգոստ. 1906

Հեռագրական գործակալութիւնը մինչեւ թերթիս տպուած միջոցին չհաղորդեց Բարիզի Սակարանին գիները։

ՍԷԼԱՄԼԸԳ ՐԷՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճուսաա կիւնիւ Սէլամլըգ ըէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չէրիֆիտնէ իճրա պուլրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆ.— Երզրումի Բաբերդ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Ահմէտ Բիւշրի էֆ.։ Սվազի Հաֆիզ գաւառակին գայմագամ անուանուեցաւ Միլքիէի չրջանաւարտ և Այտընի կուսակալութեան հետեւորդ պաշտօնեայ Տիմիթրի էֆէնտի։

ԱՍՏԻՃԱՆ.— Սանիէի ատիճան տրուեցաւ Ղալաթիոյ ներքին ապրանքներու մաքսատան հաշուակալութեան երկրորդ քարտուղար Ամիր պէյի և ներքին գործոց նախարարութեան արձանագրութեանց դիւանին քարտուղարներէն Սիրթար պէյի։

ՊԱՏՈՒԱՆՆԵՆ.— Ա. Կարգի Օսմանիէ պատուանշան տրուեցաւ Բուռսէյի Դաղասկէրի Մահմատ Բեսիրէ էֆ.ի, Շէրիի վճռագիրներու միւմէյիզ Մէհմէտ Էսատ էֆ.ի և Անատոլը Դաղասկէրի ուղղերու ատացուածոց յանձնման ժողովին նախագահ Ահմէտ Նուրէտտին էֆ.ի, Տար-իլ-Խայրի Տնօրէն Իպրահիմ էֆ.ի և Հալէպի կայս. կալուածներու Տնօրէն Միրլիվա Համտի փաշայի։

∴ Առաջին կարգի Շէֆգաձ՝ զինուորական քննիչ յանձնաժողովին անդամ միւշիր Շաքիր փաշայի կնոջ՝ Զահիտէ հանըմի և երկրորդ կարգի՝ աղջիկներուն՝ Նահիտէ ու Ճահիտէ հանըմներու։

ԿԱՑՍ. ԴԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ Տարեդարձին առթիւ ազատ պիտի արձակուին այն բոլոր զինուորական բանտարկեալները որոնք իրենց պատիժին երկու երրորդ մասը լրացուցած են։

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ.— Զեռնհաս պաշտօնարանը ձեռնարկեց ընդարձակ վիճակագրութեան մը պատրաստութեանը՝ օսմ. երկիրներու երկրագործութեանը մասին։ Այդ առթիւ մանրամասն տեղեկութիւններ պիտի առնուին ամէն կողմէ։

ՀՈԼԱՆԴԱՑԻ Վիլհէլմինա թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ, երէկ չնորհաւորութիւններ կատարուեցան Հոլանդայի դեսպանատան մէջ։

ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԲԺԻՇԿՆԵՐ.—Այս տարի Զինուորական Բժշկ. Վարժարանէն չրջանաւարտ 104 բժիշկները տարի մը պիտի պաշտօնավարեն Կիւլհանէի հիւանդանոցին մէջ։

ԶԱՐԴՈՍԿԻՆԵՐԸ.—Ելմտական նախարարութիւնը կը ծանուցանէ թէ Փողերանոցին մէջ չինուած զարդոսկիներու վաճառումը 100ին կէս վարձքով մը յանձնուած է պաշտօնական արտօնութիւն ունեցող լումայափոխներու, որպէս զի ժողովուրդը պակաս ոսկիներ գտնելով չվշնասուի. Նաեւ այդ ոսկիներուն իւրաքանչիւր 100 ղրուշը օսմ. մէկ ոսկիի փոխարէն պիտի տրուի և կոտորակներն ալ ըստ այնմ պիտի հաշուուին։ Նոյն նախարարութիւնը իմանալով որ կարգ մը չահամոյ լումայափոխներ 12 1/2 ղրուշնոց զարդոսկիի համար ամէնէն քիչ մէկ ղրուշ աւելի կ'առնեն, կը ծանուցանէ թէ ոսկիներուն վրայ նշանակուած գինէն աւելի պէտք չէ վճարել լումայափոխներուն, և թէ աւելի գին պահանջող լումայափոխները օրինական պատիժին պիտի ենթարկուին, իբրեւ հրամանի և որոշման անսաստող։

ՄԵՆԱՇՆՈՐՀ.— Խարիսէի մէջ եւլեկտրական լոյս հաստատելու և մինչեւ Դարաղաճ եւլեկտրաչարժ թրամուէյ բանեցնելու համար արտօնութիւն խնդրուեցաւ Զեռնհաս պաշտօնարանէն որ կը քննէ այդ ծրագիրը։

ԽՐՈՒԱԹ ԵՒ ՏԱՂՄԱՑԻԱՅԻ գրական և գիտական 20 անձնաւորութիւններ Պոլիս ժամանեցին և իշան օթէլ Քրէօքըր։

ԱՏԱՆԱ բնակող Տօքթ. Բութրոս էֆ. 50 տարուան մենաւորոյ խնդրեց նոյն նահանգին Սէյհան ու Ճիհան գետերը նաւարկելի վիճակի վերածելու և չրջակայ հողերը ոռոգելու համար։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ Խորհուրդը նկատելով որ Եգիպտոսի զանազան տեղերը ճարակած ժանտախտը վերջերս Աղեքսանդրիոյ մէջ սասակացած է, որոշեց նոյն տեղին ժամանումներուն դէմ դրուած 24 ժամուան քարանթինան երեք օրուան բարձրացնել։

ԱՑՏԸՆԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՒՆ ՆՈՐ ՆԱԻԱՄԱՏՈՅՑԸ.—Իզմիրի մեր Թղթակից Պ. Երկանեան կը գրէ.— Այտընի երկաթուղիի ընկերութիւնը ժամանակէ մը ի վեր կը խորհէր նոր նաւամատոյց մը չինել Բունթայի ծովեզերքին մօտը, որ սակայն չատ մը նիւթական դժուարութիւններու կը բաղխէր։ Վերջապէս նախորդ տարի պայմանագրութիւն մը կնքուելով Քարափաց ընկերութեան և Այտընի երկաթուղւոյ վարչութեան միջեւ, ծովեզերքին մօտ նոր նաւամատոյցին չինութիւնը սկսաւ։ Բունթայի կայարանէն մինչեւ ծովուն բացերը ուշխատութիւններ առաջ տարուեցան։ Ի սկզբան ընկերութիւնները խորհեցան ծովուն նաւամատոյց ըլլալիք մասը քարով լեցնել, բայց տեսնուեցաւ թէ այդ բանը սոսկալի ծախսի մը կարօտ է։ Ասոր վրայ սկսան երկաթեայ ահագին տուպաներով կառուցանել, որուն աշխատութիւնը գրեթէ մէկ տարին անցաւ։ Ինչպէս տեղեկացանք, այս ահագին նաւամատոյցին եղած ծախսը հասաւ մինչեւ 500,000 ոսկիի պատկառելի գումարի մը, զոր ինչպէս ըսի, հոգացին Քարափանց ու Այտընի երկաթուղւոյ ընկերութիւնները։ Նաւամատոյցին չինութենէն ետք մինչեւ վերջին ծայրը երկաթուղիի գիծեր հաստատուեցան, որոնց վրայ այնքան արդիւնաւոր երթուղարձ կ'ընեն այսօր Այտընի բեռնաբարձ կառախումբերը։ Այն առեւտրական մեծ չոգենաւերը որոնք հաղիւ կը կենային Բունթայի ծովեզերքին չատ բացերը ու այնքան դժուարութեամբ դուրս կը փոխադրէին իրենց ապրանքները, այժմ մեծ դիւրութեամբ կը մտնեն նորաչէն նաւամատոյցին ու չատ դիւրութեամբ կը կատարեն փոխադրութեան միջոցները։ Շատ օրեր, նոր նաւամատոյցը դեռ չի չինուած, այդ առեւտրական չոգենաւերը ի զուր կ'սպասէին օրերով, իրենց ապրանքները դուրս փոխադրելու համար, քանի որ մակունները չէին յաժարեր մինչեւ հոն երթալ, ու չատ անգամ ալ այդ ահագին առեւտրական կայանին բացերը մակունս մը իսկ չէր նշմարուեր։ Վերջապէս մէկ խօսքով այս նորաչէն նաւամատոյցը մեծ զարկ մը եւս տուաւ Իզմիրի վաճառականութեան։ Այժմ նահանգին այլեւայլ կողմերէն բեռնաբարձ կառախումբերը իրենց ապրանքը կը ձգեն նաւահանգիստին վրայ ու կրկին անմիջապէս կը մեկնին առանց սպասելու, ինչպէս կը պատահէր առաջները։ Հեռեւեալ օրը Այտընի ընկերութեան մէկ բեռնաբարձը քարափի երկաթուղիին ճամբով կը փոխադրէ զանոնք Իզմիրի մեծ քարափը։ ու վաճառականը անմիջապէս առանց օր մը սպասելու կ'առնէ իր ապրանքը։ Ահա թէ որքան դիւրացան փոխադրութեան եղանակները յորմէհետէ չինուեցաւ նաւահանգիստը։ Այժմ չատ չոգենաւեր փոխանակ մեծ քարափ հանելու իրենց ապրանքները, Բունթայի նորաչէն քարափը կը հանեն իրենց ապրանքները որ սակի պայմաններով եւ այլն չատ դիւրամատչելի է բոլոր չոգենաւերուն համար։ Նորաչէն նաւամատոյցին երկայնքը քարափանց ընկերութիւնը դրասենեակներ չինել տուած է, ուր կը զբաղին ընկերութեան գրագիրները ընկերութեան գործերով։ Դրասենեակներուն վերին հսկողն է Պ. Միհրան Մելիքեան, որ գործունեայ ու իր գործին մարդն է։ Նոյնպէս չինուած են բաւական թուով չտեմարաններ, եկած ապրանքներուն պահպանութեան համար։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՆ.— Բարիզի թերթերը կը ծանուցանեն թէ Օսմ. Պանքային բաժնեթուղթերը 645 ֆրանքի բարձրացած են։ Օսմ. Պանքային գործառնութիւնները վերջերս բաւական ընդարձակուեցան։ Օսմ. երկիրներու բերքերը անցեալ տարի խիստ առատ ըլլալով, երկաթուղիները բաւական չահեցան ատոնց փոխադրութենէն։ Միւս կողմէ ծխախոտի Ռէժիին վաճառումները կարեւոր յաւելում մը կրեցին։ Օսմ. Պանքային ճիւղերը 1905ին ավելցած ըլլալով, գործառնութիւնները ընդարձակուեցան։ Նոյն թուականին Օսմ. Պանքան ճիւղեր հաստատեց Բէօթանեայի, Իսքէշէի, Ափրիկեան Տրիպոսոյ, Հայֆայի, Այնթապի և Կիրասունի մէջ։ Վերջին չորս տարիներուն Օսմ. Պանքային գործառնութիւնները ուշագրաւ բարգաւաճում մը ունեցած են։ 1902ին ամբողջ գործառնութեան գումարն էր 18,198,000 ոսկի, իսկ 1905ին 19,795000։ 1902ին զուտ շահը եղած է 370,036 ոսկի, 1903ին՝ 369,163, 1904ին 397,460 և 1905ին ալ 464,200։ 1902 և 1903 տարիներուն տրուած չահաբաժինն էր 16 ֆր. 25, որ 1904ին բարձրացած է 17.50ի 1905ին 20ի։

ՍԿԻՒՏԱՐԻ Ս. Խաչ եկեղեցւոյ քահանաներէն Տ. Վահրամ Հայր չնորհակալութիւն կը յայտնէ Տօքթ. Բարաղամեան էֆ.ի, որուն ճարտարութեանը չնորհիւ կարելի եղած է ազատել իր երկամեայ տղեկը ծանր հիւանդութենէ մը, վիրաբուժական յաջող գործողութեամբ մը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՄՆԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Պոլիս, Մարբուճճըլար, Մեծ Ապուտ էֆ. խանին մէջ չուխայի վաճառական Մարքօ Անճէլ և որդիք Ընկերութիւնը մնանկ հռչակուեցաւ։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը 3 տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտեց Սալահէտտին անուն անձ մը որ մայիս 4ի առտուն Վանիքէօյի մէջ տան մը պատուհանին մէջէն կրակ ձգած էր հեղեհ առաջ բերելու դիտաւորութեամբ, թէեւ չէր յաջողած։

ԵՐԿՈՒ ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ.— Կալկաթայէն Պուքրէշ գացող երկու ուղեւորներ, իրենց չոգենաւին Իզմիր կենալէն օգտուելով կ'ուզեն քաղաքը պտտիլ։ Դուրս կ'ելլեն։ Ճաշի ժամը կուգայ և ճաշարան մը կը փնտռեն։ Անցորդի մը կը հարցնեն և անոյ չարաճճի մարդ, Բիւլպը ցոյց կուտայ։ Երկու օտարականները՝ վստահ՝ կը մտնեն Բիւլպ, կը տեղաւորուին առաջ փառաջ։ Սպասարկուն՝ կը հանկարծ իսկոյն սխալը և գործը կը տեղեկացնէ Բիւլպի նախագահին որ այդ պահուն կը ճաշէր։ Այս վերջինը կը հրամայէ սիրով հիւրընկալել երկու նորեկները, որոնց պատուական ճաշ մը կը մատակարարուի՝ ուր չամբանիան իսկ պակաս չէր, հնանալի սիկառներով։ Երկու այցելուները որոնք յուսարբէն կը խօսէին զիրար կը չնորհաւորեն այսքան ընտիր ճաշարան մը գտած ըլլալնուն համար և հաշիւը կը պահանջեն։ Բայց սպասարկուն՝ խիստ քաղաքավարօրէն կ'ըսէ թէ «հաշիւը կարգադրուած է»։ Ուղեւորները իրենց զարմանքէն չէին սթափած, երբ քիւրպին նախագահը ժպտուն կը մօտենայ և կը յայտնէ թէ իրենք բարեբախտ սխալով մը եկած էին, Բիւլպին պայմանը թէեւ չի ներեր առանց նախապէս երկայացուած ըլլալու ճաշել հոն, բայց ինք իբր նախագահ քաղաքավարութիւն համարեց հրաւիրել նկատելու զիրենք և յոյս ունի որ ասկից ետքն ալ Բիւլպին... յաճախորդները պիտի ըլլան։ Երկու ուղեւորները կը հականան իրողութիւնը, չնորհապարտութիւն կը շռայլեն այս սիրալիր քաղաքավարութեան համար և ցաւ կը յայտնեն որ չպիտի կրնան այդ հրաւէրին պատասխանել որովհետեւ արդէն չոգենաւը պատրաստ է զիրենք տանելու համար։ Երեւակայեցէք Բիւլպի նախագահին դէմքը։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ԲԵԴԵՐՍՊՈՒՐԿ 30 Օգոստոս.— Զարին մէկ Ուքաղը կ'արտօնէ ելմտական նախարարը՝ 4% տոկոսով արժեթուղթ հրապարակ հանել առնուազն 50 միլիոն ռուպլի, հոգալու համար նպաստի պէտքերը այն նահանգներուն ուր հունձքերը դէղ եղած են։

— Նախարարաց Խորհուրդը որոշեց որ բոլոր նախարարները և զանազան պաշտօնատունները իրենց ելմտացոյցը ներկայացնեն ելմտական պաշտօնարանին որ տէրութեան ընդհանուր ելմտացոյցը առաջիկայ Մարտ 5ին պիտի մատուցանէ Կայսրութեան Խորհուրդին։ Մինչև նոր պիւտժէին նոյն Խորհուրդին կողմէ ընդունուիլը 1906ի պիւտժէն պիտի գործադրուի։ Առժամեայ վարկեր տրուած են զանազան պաշտօնարաններու։

ԹՕՔԻՕ.— Ճարոնի և Ռօրէայի միջեւ համաձայնութիւն գոյացած է ամրութիւններ չինելու և Եէնկէօնկի եւ Թինսավանի մէջ, Զուշիմայի նեղուցին մուտքը պաշտպանելու համար։

ԼՈՆՏՈՆ.— Անգլիական Քրմպրիճեան յաձանաւը Մարսէյլ պիտի երթայ Ֆրանսայի նախագահ Մ. Ֆալիէռի հոն այցելելուն առթիւ տրուելիք հանդէսներուն մասնակցելու համար։

— Տէյլի Էքսբրէս կ'իմանայ թէ՝ անգլիական Ինվինսիպլ յաձանաւին մէջէն տեսարան մը անյայտացած է որ կը պարունակէր պատերազմի ատեն Անգլիական մարտանաւերու միջև ըլլալիք գաղտնի նշաններու հրանգները։

ՄԱՐԻԷՆԳԱՏ.— Անգլիոյ վարչապետ Սըր Պանրմէնի կիրը մեռաւ։

— Վիլհէլմ կայսր վաղը Բիլ կ'երթայ, ուր պիտի այցելէ սքանտինաւեան նաւարաժիններուն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եազէֆ կայսրը, առտուն, Իշլէն Վիէննա ժամանեց և իսկոյն Սիլէզիա ուղեւորեցաւ, ռազմաֆորձերուն ներկայ գտնուելու համար։ Հոն հասնելուն ժողովրդեան ստուար բազմութեան մը կողմէ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ՖԻՈՒՄԷ.— Միջերկրականի անգլիական տորմիղը այսօր մեկնեցաւ Մալթա։

ԲԱԲԻՋ.—Ռօնի երեսփոխան Մ. Բրէսանսէ ծանոյց պատերազմական նախարարին թէ Խորհրդարանը բացուելուն պիտի հարցանդէ զինքը, զինուորներու մերթ ընդ մերթ ենթարկուած կոչտ վարմունքին համար։

ԱԹԻՆԱ.— Սեպտ. 15ին Հելլէն բանակը պիտի օժտուի Մանլիխէր-Շէօնաու հրացաններով։ Աւստրիական գործարանը Սեպտ. 10ին պիտի յանձնէ ապպարուած 100,000 հրացանները։

ԲԵՆԹԱ.— Հունգարիոյ և Պոհեմիոյ ճարտարական և առեւտրական չրջանակներուն մէջ ջանքեր կան անտեսական աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու, ի վնաս Աւստրիոյ ճարտարադրութեան և երկրագործութեան։

ՍՕՖԻԱ.—Կը հաւատուի թէ Սեպտեմբերի մէջ Ֆէրտինանտ իշխան վերադառնալուն, այժմու Դաշիմը պիտի հրաժարի և նոր դաշինք պիտի կազմուի։

ՆԻՒ—ԵՈՐՔ.—Մր. Պրայըն, Տէմոքրատներու առաջիկայ նախագահական ընտրելին, Եւրոպայէն դարձին անանկարագրելի հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ։ Իրիկունը Մէտիզըն Սքուէրի մէջ իրեն ի պատիւ մեծ տրուեցաւ ուր խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր։

—Դայթակղելից տեսարաններ պարզուեցան Ֆիլատելֆիոյ մնանկացեալ Ռիչլ Էսդէյդ Դրըդի չէնքին առջեւ։ Դրամատան հանգուցեալ տնօրէնին զաւակը Մր. Հիլլ դուրս եկած պահուն ճանչցուեցաւ ժողովրդեան կողմէ, որ «Անա՛ գողը» գոչեց։ Խեղճը մազ մնաց որ Լինչի օրէնքով սպաննուի։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց և աղատեց զինքը։

—Նիւ Եորք Հերալտ կ'իմանայ թէ երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան Դաքնայի և Արիքայի մէջ, (Բիլի)։ Ցնցումները տարածուած են ծովեզերքն ի վար։ Մեծ խուճապ կը տիրէ այն կողմերը։

ԷՎԳԱՖԸ ՀԻՄԱՑՈՒՆ
ՆԷԶԱՐԷԹԸ ՃԷԼԻԼԷՍԻՆՏԷՆ

Իմարէթը Ամիրէ իշխուն պիր սէնէլիք օլմագ իւզրէ միւպայասարլնա լիւզում կէօրիւնէն 8000 գրչի ճէտիտէ տէօրիւլուշ չաիր իլէ 1000 գրչի ճէտիտէ խալիս Հալէպ եաղընըն միւնագասալարընա իպթիտար օլունճաղընտան, միւնագասայա տախլի օլմագ վէ չէրաիթը միւնագասայը անլամագ իսթէյնլէրին եիւզտէ օն նիսպէթինտէ թէէմին ագչէլէրինի վէ եախսա միթէպէր վէ միւսատտագ քէֆալէթնամէլէրինի համիլէն մէճլիսը Իտարէի Էվգաֆա միւրաճաաթ էյլէմէլէրի։

— Տէյլի Էքսբրէս կ'իմանայ թէ՝ անգլիական Ինվինսիպլ յաձանաւին մէջէն տեսարան մը անյայտացած է որ կը պարունակէր պատերազմի ատեն Անգլիական մարտանաւերու միջև ըլլալիք գաղտնի նշաններու հրանգները։

ՄԱՐԻԷՆԳԱՏ.— Անգլիոյ վարչապետ Սըր Պանրմէնի կիրը մեռաւ։

— Վիլհէլմ կայսր վաղը Բիլ կ'երթայ, ուր պիտի այցելէ սքանտինաւեան նաւարաժիններուն։

ՎԻԵՆՆԱ.— Ֆրանց Եազէֆ կայսրը, առտուն, Իշլէն Վիէննա ժամանեց և իսկոյն Սիլէզիա ուղեւորեցաւ, ռազմաֆորձերուն ներկայ գտնուելու համար։ Հոն հասնելուն ժողովրդեան ստուար բազմութեան մը կողմէ խանդավառութեամբ ընդունուեցաւ։

ՖԻՈՒՄԷ.— Միջերկրականի անգլիական տորմիղը այսօր մեկնեցաւ Մալթա։

ԲԱԲԻՋ.—Ռօնի երեսփոխան Մ. Բրէսանսէ ծանոյց պատերազմական նախարարին թէ Խորհրդարանը բացուելուն պիտի հարցանդէ զինքը, զինուորներու մերթ ընդ մերթ ենթարկուած կոչտ վարմունքին համար։

ԱԹԻՆԱ.— Սեպտ. 15ին Հելլէն բանակը պիտի օժտուի Մանլիխէր-Շէօնաու հրացաններով։ Աւստրիական գործարանը Սեպտ. 10ին պիտի յանձնէ ապպարուած 100,000 հրացանները։

ԲԵՆԹԱ.— Հունգարիոյ և Պոհեմիոյ ճարտարական և առեւտրական չրջանակներուն մէջ ջանքեր կան անտեսական աւելի սերտ յարաբերութիւններ հաստատելու, ի վնաս Աւստրիոյ ճարտարադրութեան և երկրագործութեան։

ՍՕՖԻԱ.—Կը հաւատուի թէ Սեպտեմբերի մէջ Ֆէրտինանտ իշխան վերադառնալուն, այժմու Դաշիմը պիտի հրաժարի և նոր դաշինք պիտի կազմուի։

ՆԻՒ—ԵՈՐՔ.—Մր. Պրայըն, Տէմոքրատներու առաջիկայ նախագահական ընտրելին, Եւրոպայէն դարձին անանկարագրելի հանդիսաւորութեամբ ընդունուեցաւ։ Իրիկունը Մէտիզըն Սքուէրի մէջ իրեն ի պատիւ մեծ տրուեցաւ ուր խուռն բազմութիւն մը ներկայ էր։

—Դայթակղելից տեսարաններ պարզուեցան Ֆիլատելֆիոյ մնանկացեալ Ռիչլ Էսդէյդ Դրըդի չէնքին առջեւ։ Դրամատան հանգուցեալ տնօրէնին զաւակը Մր. Հիլլ դուրս եկած պահուն ճանչցուեցաւ ժողովրդեան կողմէ, որ «Անա՛ գողը» գոչեց։ Խեղճը մազ մնաց որ Լինչի օրէնքով սպաննուի։ Ոստիկանութիւնը միջամտեց և աղատեց զինքը։

—Նիւ Եորք Հերալտ կ'իմանայ թէ երկրաշարժի բուռն ցնցումներ զգացուեցան Դաքնայի և Արիքայի մէջ, (Բիլի)։ Ցնցումները տարածուած են ծովեզերքն ի վար։ Մեծ խուճապ կը տիրէ այն կողմերը։

ԻԼԱՆ

Միտիլլու վէ Մուշ վէ Տրամա վէ Խիւսամէտտինիկաբ վէ Անգարա վէ Էսքիշիր սանճաքլարընա մահալլը սաիրէնին եէթմիշ տէօրթ վէ պէշ վէ ալթը սէնէլէրի էմվալընտան մահբիսմ պիր իքի միլիոն քիւսուր պին ղուրուշ տէնթը միրիլէրի պուլընան Գայսէրիյէլի միւթէվէֆա Թօմանանընն վէրէսէսինէն Յակոբ վէ Մարտիրոս վէ Յովսէփ վէ Գրիգոր էֆէնտիլէրէ Թագուհի Դատրն վէ միւթէվէֆան մէրգուտմուն չիւրէքհասընան Օսման վէ Խալիլ Բէյզի վէ Հաճի Շաքիր վէ Բէշիր վէ Իսհէմ վէ Կարապետ վէ Յակոբ վէ Նահապետ վէ Գօսթանթին վէ Սեպուհ էֆ.լէրին մահալը իգամէթ վէ հուվվիյէթլէրիյլէ էմվալ վէ էմլաքընին թարիխը իլանատան իթիպարէն տէօրթ այ զարթնտա իսպար օլուճուպ տա սրնէթի թէպէյյին իսէր վէ էմվալ վէ էմլաքը մէղքիւրէ ուսուալի վէճէկէ սաթրլարագ էսմանը Խազինէյէ ալրնըր իսէ մուխպիրլէրինէ նիզամը մուճիպլինէնէ իսպարիյէ թիթաը մուգարրէր պուլընտրղընտան, պունլարընն չախս վէ մահալը իգամէթլէրինէ վէ էմվալ վէ էմլաքընա տաիր մալիւմաթը օլանլարընն միւտաէթը մէղքիւրէ զարթընտա Խազինէի միւշարիլէյնա հուգուգ միւշավիրլիկինէ միւրաճաաթ էյլէմէլէրի իսթիար օլունսուր։

17 Աղօսթոս 322

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ԲՈՆՍՈՒԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ Օ.Ո.	105.34
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	105.34 1/2
Երէկուան էն բարձր գինը »	105.38
» էն վար գինը »	105.33
ՐՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ	
Երէկ առաւօտ բացուեցաւ ֆր.	144.50
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ »	144.37 1/2
Երէկուան էն բարձր գինը »	144.50
» էն վար գինը »	144.25
Շիրքէթը Խայրիէ Օ. Ո.	39.—
Միտիլլի Պանքա	5.87
Սելանիկի « ֆր.	173.
Քոմէրսիալ Ա. Ո.	9.09
Քարասու Բրէվիլէժիէ ֆր.	163.—
» Օրտինէա »	152.—
Իզմիրի քարափ »	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ. Օ. Ո.	4.50
Թրամվայի բաժնեթուղթ »	9.05
» պարտաթուղթ ֆր.	488.—
Տէրքոսի Ջուրի ընկ. »	299.—
Անատօլ. Երկ. բաժնեթ. Ա. Ո.	18.—
Քարափ Կ. Պոլսոյ ֆր.	456.—
Քրէտի Ֆոնսիէ Էֆիբս. 1886	331.50
» » » 1903	267.50
Թրանսվալ	59.50
ԳՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ	
Ցունական փոխառութիւն ֆր.	265.—
Պանք Նաս. Կրէս. »	430.—
» « » Նոր Օ.Ո.	4.01
Լաւրիոմ ֆր.	58.—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ	
Օսմ. ոսկին 100 ղ.էն	ղ. փր.
Ֆրանսական ոսկի	87.11
Անգլիական ոսկի	109 34
Բոլ	90.30
Մէճիտիյէ արծաթ	107.14
Ռուպլի թղթադրամ	8.69
Քրիմից	50.—
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ	
Լոնտոնի վրայ չէք	ղրշ. 109.22 1/2
Բարիզի » »	ֆր. 22.97 1/2
Վիէննայի » »	քուրօն 21.93
Պերլինի » »	մարք

31ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁ

ԲԱՐԵԲԱՍՏԻԿ ԳԱՀԱԿԱԼՈՒԹԵԱՆ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ

ՂԱԶԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԽԱՆԻ

ՎԵՀԱՓԱՌ ԿԱՅՍԵՐ

ՍԵՓԱՆՈՒՆ ԲՆՔՆԱԿԱԼԻՆ ԹՈՒՐՔԻՈՅ

Բովանդակ Օսմ. Կայսրութիւնը, իր ընդարձակաձաւալ տարածութեան մէջ, իր բովանդակ հաւատարիմ հպատակներուն ցնծագին խրախճանքներովը, այսօր կը տօնէ Թուրքիոյ մեծանուն Ինքնակալին ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՂԱԶԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ Գահակալութեան 31րդ երկնկաբեր ու բարեբաստիկ Տարեդարձը։

Օսմանեան Կայսրութեան Պատմութեան մէջ, անմոռանալի ու բարեբաստիկ թուական մըն է այն օրը՝ ուր Ն. ԿԱՅՍ. Վեհ. ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐԸ ԻՐ երկնկաբեր Գահակալութիւնովը, նոր դարաշրջան մը բացաւ Օսմ. Պետութեան տարեգրութեանց մէջ, որովհետեւ այդ թուականը եղած է աղբիւրը անհուն բարիքներու՝ որոնց շնորհիւ բովանդակ Թուրքիա մտած է յառաջդիմութեան, բարգաւաճման և զարգացման նոր շաւղի մը մէջ։

Արդարեւ Թուրքիոյ պատմութեան այս շրջանին մէջ, Օսմանեան Կայսրութիւնը վայելած է նմանը չտեսնուած յառաջդիմութիւններ, Կայսրութեան ամբողջ տարածութեան մէջ, բազմաթիւ երկաթուղիներու և ճամբաներու շինութեամբ, բարձրագոյն վարժարաններու հաստատութեամբ, Օսմանեան Նաւատորմին և Բանակին զօրացմամբ, երկրին եւմական և մտաւորական վիճակին զարգացմամբ, արուեստներու, գիտութեանց, դեղարուեստներու և ճարտարարուեստին ծաղկմամբ, երկրագործական աշխատութեանց նոր զարկ մը և փայլ մը ստանալովը, հանրօգուտ հաստատութեանց բազմացմամբ և անթիւ ու անհամար երկրաչէն ձեռնարկութեանց և հոյակապ գործերու ի գլուխ հանուելովը, գրաւելով բարձր դիրք մը Մեծ Տէրութեանց շարքին մէջ որուն վրայ իրաւամբ կը հիանան այսօր ամէն Տէրութիւններ։

Այս հոյակապ և անմոռանալի գործերուն յաջողապէս ի գլուխ հանուիլը, իրաւամբ ամէնէն կարեւոր դէմքը հանդիսացուցած է Թուրքիոյ Ինքնակալը, Որուն՝ Օսմ. Պետութիւնը՝ ինչպէս նաեւ ամէն Օսմանցի, մեծ բան կը պարտի, և յարգանքով ու երախտագիտութեամբ կը յիշէ իր վայելած շնորհները ու յառաջդիմութիւնները։

Ահա այս անթուելի բարիքներուն համար է որ Օսմանեան Կայսրութեան բոլոր ժողովուրդները, և ամբողջ հաւատարիմ հպատակները արտակարգ խրախճանքով և ցնծութեամբ կը տօնեն Գահակալութեան Տարեդարձը Ն. ԿԱՅՍ. Վեհ. ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ, որ Իր բարերար հովանին տարածած է և կը տարածէ միշտ Իր հաւատարիմ հպատակներուն վրայ։

Լրագրութիւնն ալ անբաժին չէ մնացած այս առատաբաշխ շնորհներէն, և ինքն ալ իր կարգին վայելած է այն տեսակ առանձնաշնորհումներ, որոնց շնորհիւ մամուլը յառաջդիմելով այսօր հասած է վիճակի մը՝ որուն նմանը երբեք չէ տեսնուած։

Մամուլն ալ ուրեմն մանաւոր երախտագիտութիւնով մը կը յիշատակէ իր վայելած բարիքները այս ուրախաւետ օրուան մէջ։

Օսմանեան Կայսրութեան բոլոր ժողովուրդները՝ անհուն երախտագիտութեամբ յիշելով այս երկնակաբեր բարիքները, սրտաբուխ ցնծութեամբ, հրճուալից խրախճանքներով ու չքեղ լուսավառութիւններով կը տօնեն Ն. Վեհ. ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՂԱԶԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԿԱՅՍԵՐ Գահակալութեան 31րդ Տարեդարձը, իրենց բարեմաղթութիւնները բարձրացնելով յոտս Կայսերական Գահոյից Ն. Վեհափառութեան։

Մանզումի՝ ալ մասնակցելով Թուրքիոյ բովանդակ ժողովուրդին սրտեռանդն բարեմաղթութեանց, ինքն ալ կը բարձրացնէ իր մաղթանքները Նորին Կայսերական Վեհափառութեան Գահոյքին, գոչելով

ԿԵՑՑԷ՝, ՑԱՆԿԵՑԷ ԿԵՑՑԷ՝

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԵԾԱՆՈՒՆ ԻՆՔՆԱԿԱԼԸ

ՕԳՈՍՏԱՓԱՌ ՂԱԶԻ ՍՈՒԼԹԱՆ ԱՊՏ-ԻԼ-ՀԱՄԻՏ Բ. ԽԱՆ

ՄԱՆԶՈՒՄԻ, Ի ՍԻՒԼԻՍՈՐԱԿԱՆ ԹՈՒԹԹՈՅԼԸ — 89
ԳՐԵՑ ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ԺԻՒԼ ՎԷՐՆ ՍԻՄՈՆ ՉԷՕՄԼԻԲԱՇԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Ժ.

ՀԱՐՐԻՍ ՔԻՄՊԷԼ

Հարրիս Քիմպէլ ապահովապէս տեղի ունէր վտտանալից ըլլալու։ Իր կուսակիցները երբեք պիտի չլքանէին զինք։ Կը մոռնային կամ կ'ուզէին մոռնալ որ Նէպրասքայէն Ուաշինկթըն երթալը յետադիմել էր եթէ ոչ Մ. Նահանգաց, գէթ հանդուցեալ Ուիլեամ Հիբէրսոնի քարտէսին վրայ։

Կէս օրէն ետքը ժամը 3ին, Հարրիս Քիմպէլ և ընկերները, ուխտքէն ոգեւորուած, իրենց տեղերը բռնեցին կառքին մէջ և ճամբայ ելան և հետեւեալ օրը, առտուան ժամը 10ին միջոցները, Ճրլէսպուրի մտան։

Ժամ մը ետքը կը հասնէր Եուսիրն Բասիֆիքի կառախումբը, որ 10 վայրկեան դադար պիտի առնէր։ Եթէ այդ միջոցին չհասնէր, Հարրիս Քիմպէլ կառախումբը պիտի փախցնէր, ինչ որ ճամբորդութեան 3հացորդ մասը պիտի չվտանգէր, վասնզի օրը երկու կառախումբ կը բանի այդ գծին վրայ։ Բայց, մէկ խօսքով, ժամ մը իսկ չէր կրնար կորսնցնել։ Ցաւանի է արդէն որ այդ գիծը ո՛ր նահանգները կը հանդիպի դէպի արեւմուտք երթալով, քանի որ Մաքս Բէալ Զէյէն, Հէրման Դիդպերի Կրէյդ Սօլդ Լէյք Սիդի, և նաւապետ Եուրիքէն Տիթ Ուէլլի գացած ատեն այդ նահանգները հանդիպեցան։ Ուրեմն, Դրիպիուճի լրարերը պարտաւորեցաւ անցնիլ Եօմինկէն, Եուդահէն, Նէվատայէն, և յետոյ մասամբ Քալիֆօրնիայէն, անոր գլխաւոր քաղաքն հասնելու համար։ Հոն իջաւ Յունիս 11—12ի իրիկունը, թարմ, աչխոյժ, վստահալից, ճամբան երբեք չկորսնցնելով իր զուարթութիւնը։ Լաւագոյն և սիրալիր ընդունելութիւն մը կ'սպասէր հոն իրեն։ Իր մարդիկը ծափեցին զինք, բայց վայրկեան մը իսկ մտքէ չանցուցին վար դնել զայն, որովհետեւ կառախումբը Աաքրամէնդոյէն կը մեկնէր կէս օրէն ժամ մը ետքը։

Ուրիշ անձերու մէջ, որոնք կա՛մ հետաքրքրութեամբ և կամ առ հասակութեան փութացած էին ընդառաջ, առաջին կարգին վրայ կը գտնուէր Դրիպիուճի թղթակիցը, Ուիլ Ուոլդբը, որ ըսաւ իրեն,

—Պարոն, տեղեկացայ որ այսօր պիտի ժամանէիք և անկեղծօրէն կը շնորհաւորեմ ձեզ որ յապաղում չունեցաք։

—Արդարեւ այնպէս է, սիրելի պաչտօնակից, պատասխանեց Հարրիս Քիմպէլ, ամենափոքր յապաղում մը չունեցանք Զարլըսդընի և Սաքրամէնդոյի միջեւ և Սաքրամէնդոյի և Օլիմբիայի միջեւ ալ բնաւ յապաղում պիտի չունենանք։

—Վախս տեղի չկայ, հաւաստեց Ուիլ Ուոլթըր։ Անուշտ ցաւալի է որ վայրկենական ընդմիջում մը կը կրէ երթեւեկութիւնը, բայց կառախումբը ձեզ պիտի տանի Շասդայի կայարանը, ուր կազմ ու պատրաստ ձիեր պիտի գտնէք ձեր տրամադրութեան տակ։ Առաջնորդ մը, որ երկրին ծակը ծուկը գիտէ, ամենակարճ ճամբով մը պիտի տանի ձեզ Րօզպուրկ, ուրկէ Բասֆիքի կառախումբը նստելով Օլիմբիա պիտի երթաք։

—Շատ շնորհակալ եմ ձեր հաճոյակատարութեան համար, Մր. Ուոլթըր։

—Ամենեւին չեմ ընդունիր, Մր. Քիմպէլ։ Ընդհակառակն ես շնորհակալ եմ ձեզի, քանի որ ձեր վրայ գրաւ դրած եմ։

—Ո՞րչափ։

—Հինգի դէմ մէկ։

—Է՛ ուրեմն, սիրելի պաչտօնակից, թոյլ տուէք որ հինգ անգամ ձեռքերնիդ սեղմեմ երախտագիտութիւնս ցոյց տալու համար։

—Կրկնապատիկը, եթէ կ'ուզէք, Մր. Քիմպէլ, և հիմա բարի ճամբորդութիւն կը մաղթեմ։

Վայրաչարժը տուաւ, և կառախումբը ճամբայ ելնելով, անհետ եղաւ, որովհետեւ ուղղութիւնը փոխեց և բռնեց Մարիսվիլի ճամբան ուր հասաւ Յունիսը Բիվերի մօտ։

Ճաւալի պարագայ մըն էր որ կառախումբը սրընթաց չէր արշաւեր։ Կանգ կ'առնէր ամէն կայարանին մէջ։ Կառախումբը վերջապէս կեցաւ ի Մարիսվիլ, որ Օրօվիլի և Բլէյսբրվիլի պէս լքուած քաղաք մըն է յորմէ հետէ ոսկեկոյզները անոր «գրպան»ները պարպած էին, ինչպէս կ'ըսուի հանքային կեդրոններու մէջ։ Միայն թէ Մարիսվիլ այս լքումին կ'ընդդիմանայ, վասնզի իր կայարանը, Եուպա և Ֆիթըր գետերուն բերանը, կ'ապահովէ իրեն առեւտրական չոգենաւերու երթեւեկ մը։

Անկէ անդին, կառախումբը կանգ պիտի առնէր նաեւ ի Կրիտլի, Նէլսըն, Զիքօ, Թէսմա, որոնց զառիվեր ըլալուն պատճառաւ կառախումբը պիտի պարտաւորէր իր արագութիւնը մեղմացնել։ Ի մի բան, ամսուն 13ի առտուան ժամ 8էն առաջ կարելի չէր որ կառախումբը կանգ առնէր Շասդայի կայարանը, որմէ սկսեալ երթեւեկութիւնը ընդմիջուած էր, ինչպէս ըսինք։ Բօզպուրկի մէջ կառախումբ նստելէ առաջ, Հարրիս Քիմպէլ հարիւրի չափ մղոն տեղ պիտի երթար դէպի հիւսիս, շնորհիւ առաջնորդին և ձիերուն, զորս յանձնարարած էր Դրիպիուճի թղթակիցը։

Հինգ օր կար Օլիմբիա երթալու համար, և չորս օր կը բաւէր ձիով ճամբորդութեան, 24 ժամը միջին հաշուով 24—25 մղոն ճամբայ կարելով։ Իրաւ է որ թէ՛ ձիերը և թէ ձիաւորները չատ պիտի յոգնէին։

Կայարանին առջեւ կ'սպասէին երեք ձիեր, մին Հարրիս Քէմպէլի և միւս երկուքը առաջնորդին և անոր ընկերացող ծառային համար։ Աւելորդ է ըսել որ Դրիպիուճի աւագ քրոնիկագիրը վարժութիւն ունէր ձի նստելու, ինչպէս վարժ էր արդէն ամէն զբօսաշաղերու։

(Շարունակելի)

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

Օսմանեան Ճարտարարուեստը

Այսօր կրկին կը փառաւորուի օսմ. ճարտարարուեստը, որուն ամէնէն նուրբ մէկ ճիւղին ցուցանդէսը կը բացուի Պրուսայի մէջ, ընտրեալ խուռն բազմութեան մը պատկառելի ներկայութեամբը։ Պրուսան՝ արդէն աչքարտածանօթ՝ իր ջերմուկներով, նուիրական հնութիւններով ու իբրեւ օսմ. նախկին մայրաքաղաք՝ պատմական փառաւոր կեանքով՝ ճարտարարուեստի, գիւղատնտեսութեան ու վաճառականութեան տեսակէտով ալ կարեւոր տեղ մը կը գրաւէ օսմ. մեծ քաղաքներուն մէջ։ Նուրբ, եթերային, վերասլացիկ երեւոյթ մը ունին Պրուսայի ճարտարարուեստական արտադրութիւնները, որոնք կարծես վիպական էակներու, պարիկներու և հուրիներու համար պատրաստուած են. մետաքսէ թափանցիկ շղարշները, այլազան քղերը, ֆիչիւները, թաշկինակները, մետաքսախառն ոսկեթել ասեղնանկարները, յոյզեր պոռթկացնող, երեւակայութիւններ սրող գեղարուեստներ են, որոնց առջեւ հիացքանչ կը մնայ ամէն ճաշակի տէր անձ՝ չկրնալով ընտրութիւն մը ընել այս իրարմէ գեղազանց, իրարմէ յանկուցիչ ու գրաւիչ առարկաներէն։ Դոյներու ինչ ներդաշնակութիւն, երանգներու ինչ համազօրութիւն, ինչ հրապոյր, ինչ առինքնող զօրութիւն։ Ո՛վ ներշնչած է Պրուսացի արհեստաւորին՝ այս ճաշակը, ո՞վ սրվեցուցած է անոր՝ գեղարուեստին այս նրբութիւնը, ինչպէս գիտցած է անիկա՝ ձգողական մաքնիսականութիւնով մը համեմել իր ձեռարուեստները։

Այս մտածումները ունենալ կը մղուի մարդ ինքնաբերաբար, երբ Պրուսայի ապրանք ծախող վաճառատունէ մը ներս մտնայ։ Հոն ընաւ աչքի չի զարներ ապրանք մը որ գեղեցիկ ըլլայ, որ ճաշակէ զուրկ թուի ու վայելչութիւն չունենայ։ Ընդհակառակը անոնց ամէնքն ալ կարծես տարաղադրութեան հիանալի յառաջդիմութիւնն ու վերջին նրբութիւններն ի յայտ բերելու ձիգով հրապարակ հանուած են։ Բաղնիքի խալիները, սփածանելիները, դենջակներն ու երեսի սրբիչները, որոնք առանցքը կը կազմեն պրուսական ճարտարարուեստին, ճշմարտապէս նախանձելի բարձրութեան մը հասած են իրենց այլազան պէսպիսութիւնով, հարիւրաւոր ստորաբաժանումներով և մանաւանդ՝ անհամեմատ ժանութիւնով ու դիմացկունութիւնովը, որոնց հետ դժուարաւ կրնան մրցիլ եւրոպական արտադրութիւնները։

Պրուսական ապրանքը անոր համար մանաւանդ գերակշիռ է, որ ուղղակի ծնունդ է արեւելեան մտքի ու երեւակայութեան. արեւմուտքը բաժին չունի այս ճիւղին զարգացմանը մէջ, Պրուսացի արհեստաւորն է որ կը դասակարգէ, կը բարեփոխէ, կը յօրինէ իր ապրանքը։ այսօր երկու մտա մետաքս կ'աւելցնէ պուռնուզի մը թեին վրայ։ վաղը ճաշակաւոր ջուրք մը կը քաչէ անոր։ գտակ մը կը շինէ ու կ'ասեղնագործէ զայն իր ճաշակով, ֆիչիւ մը կը գործէ որ մեւեանոյն ժամանակ երեք չորս գոյն միանգամ կը ցոլացնէ։ սրբիչ մը կը պատրաստէ որուն վրայ բաճի լոյս կը գեղագրէ, վերջապէս ինչ որ կ'ընէ, ինքն է որ կ'ստեղծէ և յաճախ ուրիշն է որ կը կորզէ, կը գողնայ իրմէ։ Ասիկա պատուաբեր առաւելութիւն մըն է Պրուսական մտքին, որուն զարգացման ո՛չ նուազ նպաստած ըլլալ կը թուի Նաեւ Ողիմպոսի բանաստեղծական տեսարանն ու միջավայրին հմայքնա ազդեցութիւնը։

Միւս կողմէ իրաւամբ կրնայ պարծիլ Պրուսան իր կեդրոնատեղին՝ խամ մետաքսի կամ խողակի։ Շերամարուծական վարժարանը որ այս մետաքսի քաղաքին մէջ հիմնուած է, գիտական անխախտ կռուանի մը վրայ հաստատուց մեր նախնեաց իսկ ծանօթ չերամարուծութիւնը, անոր տալով նոր փայլ մը ու անսերեւակայելի զարգացում մը։ Թթենիներ անկուեցան, դաշտերը կանանչցան, հունտերը եռուզեռի մատնուեցան, տերեւները մետաքս եղան և Պրուսացին սկսաւ մեծ քանակութեամբ դրամ շահիլ, հարստութիւն դիզել։ Մօտակայ գաւառներ՝ դրականապէս տեսնելով չերամարուծութեան անհուն բարիքն ու Պրուսացւոց անկէ քաղած անհամեմատ օգուտները, գունդագունդ դիմեցին Շերամարուծական վարժարանը, որ հիանալի ծրագրով մը՝ գիտական բաներն ընդարձակ իմաստով ժողովրդականացնել գիտութիւնը և կարճ շրջանի մը մէջ հասակաւոր անձանց, արհեստաւոր դասակարգին ու նոյն իսկ երկրագործին ալ սորվեցուց, միքրոպը, բաթէօճաան դրութիւնը, հունտը վնասանգէ զերծ պահելը, չերամներու առողջապահութիւնը, լաւ խողակ արտադրելու եղանակը և վերջապէս կատարեալ արուեստը չերամարուծութեան։ Պրուսայի չերամարուծական վարժարանը այսպիսով ալ չբաւականացաւ. ուզեց աւելի զարկ ու մղում տալ գիւղատնտեսական այս ճիւղին և օգտաչար մրցում մը հաստատեց հնտաբոյծներուն միջեւ, ամէն տարի վարձատրելով յաջողագոյնները դրամական և այլ թանկագին մրցանակներով։

Այս ամէն ջանքերուն շնորհիւ, չերամարուծութիւնը ոչ միայն Պրուսայի շրջակայից ու ամբողջ Օսմ. կայսրութեան մէջ ընդհանրացաւ, այլ և մետաքսին ու հունտին տեսակն ալ ազնուացաւ ու այսօր աշխարհի ամէն կողմը, մետաքսի ամէն հրապարակներու վրայ Պարսկաստանէն մինչեւ Բեաշկար, Զինէն մինչեւ Ճաբոն ամէն հնտաբոյծ կամ մանարանատէր գիտէ Պրուսայի մետաքսին անհամեմատելի արժէքը, զոր կը նկատէ իբր անպարտելի մրցակից մը։ Իսկ Եւրոպայի մետաքսի հրապարակը միշտ առաջին տեղը տուած է Ողիմպոսի ջուրովը ոռոգուած թթենիներու այս ձեւափոխուած արտադրութեան, որ միշտ մնաց երկիրներու բերքերէն աւելի գինով կը ծախուի Լիոնի մէջ, ու մանարանատէրը անոր նախապատուութիւն կ'ընծայեն յամառ։

Այս ամէն թուումներէն ետք, Պրուսայի հռչակաւոր շաքանակներն ու դեղձերը չյիշել աններելի մոռացում մը պիտի ըլլար պտղամշակութեան տեսակէտով, որուն մէջ ալ միշտ նախանձելի դիրք մը գրաւած է Պրուսա իր պարտէզներով ու այգիներով, զորս կը հովանաւորէ Ողիմպոս լեռը իր երկու հազար վեց հարիւր մէթր բարձր գագաթէն, ուր ձիւնը անպակաս է ամառ ձմեռ։ Երկրագործութիւնն ալ արդիւնաւոր վիճակի մը մէջ է նահանգին, որ ամէն կարգի արմտիք հասցնելէ զատ մեծ քանակութեամբ ալ ընտիր ձիթապտուղ կարտադրէ ամէն կողմ։

Եւ այսօր, բարեդէպ զուգադիպութիւնով մը Վեհ. Կայսեր Դահակալութեան Տարեդարձին օրն է որ կը բացուի ճարտարարուեստական ու Գիւղատնտեսական արտադրութեանց ցուցանդէսը, ուր այցելողներ անշուշտ սրտի անհուն հրճուանքով մտքէն պիտի տեսնեն հարիւրաւոր հաղարաւոր կենդանի վկաները Պրուսայի ճշմարիտ զարգացման, որ շնորհիւ մեր առաջնորդ Վեհ. Սուլթանին, այսօր հասած է ամէն տեսակէտով նախանձելի դիրքի մը։

Պրուսացիներուն կը մնայ ուրեմն երախտագիտութեամբ օգտուիլ պետական այս շնորհներէն ու դիրար գերազանցելու ճիգեր ընել ճարտարարուեստի և գիւղատնտեսութեան ամէն ճիւղերուն մէջ։ Մեր արհեստաւորները ընդհանրապէս անհեռատեսութեան ախտ մը բռնուած, միշտ ածան ապրանք արտադրելու մարմաջ մը ունին։ Արդարեւ ածան ապրանք արտադրելը առաւելութիւն մըն է, սակայն այդ ածանութիւնը պէտք չէ որ վնասէ ապրանքին էութեանը ու վարկը կոտրէ անոր։ Ուշիմ, մտացի արհեստաւոր մը չատ արտադրելու նոր միջոց մը կամ խամ նիւթը ածան գնելու դիւրութիւն մը ստեղծելով եթէ կարող ըլլայ հարիւրին չորս հինգ պակաս ծախել իր արհեստակիցէն, ասիկայ ներելի է, բայց երբ յոռի կամ կեղծ նիւթ գործածէ, այն ատեն ոչ միայն իր Ֆիրմային անուան, այլ և ամբողջ քաղաքին համբաւին կը վնասէ։ Կեսարիոյ մետաքս գործարանին օրինակը թարմ է դեռ. առաջ հրապարակին վրայ ձեռքէ ձեռք կը խլէին զայն իբր չքնաղ արտադրութիւն, հիմա որ սակայն չահամոյներ ու անհեռատեսներ սկսան խարդախել գործին մետաքսը, ներկը, բանուածքը, այլեւս ո՛չ ոք ձեռք կ'առնէ Կեսարիոյ ապրանքը, մինչեւ որ նոր անխարդախներ մէկ երկու տարի վնասով ծախուելով չքաւեն իրենց նախորդ կեղծերուն մեղքը ու չչոկեն անուանարկուած համբաւը։

Պրուսայի խավրուներուն համար ալ վախ կայ որ օր ըստ օրէական անկումի մը ենթարկուին, քանի որ ոմանք շեղելով քաղաքին մէջ մինչեւ ցարդ ընդունուած կանոնէն, սկսած են երկրորդական մանածով պատրաստել զանոնք։ Ասիկա վնասակար սկզբունք մըն է, զոր պէտք չէ քաջալերել նոյն իսկ այդ զեղծումները գործողներուն, ապագայ շահը նկատողութեան առնելով։ Հոգ չէ թող այս տարի քիչ մը քիչ քանակութեամբ ապրանք ծախուի, գալ տարի միւս տարի անոր եռապատիկը կը ծախուի և վնասը կրկնակի կը փոխարինուի, եթէ ապրանքին անունն ու համբաւը չաղարտի։

Ուրիշ աւելի կարեւոր պարագայ մը կայ զոր պէտք չէ ուշադրութենէ վրիպցնել։ Որչափ որ գիտենք Պրուսայի ճարտարարուեստական արտադրութիւնները պէտք եղած կերպով չեն ճանչցուած արտասահմանի մէջ, ինչ որ բնականաբար արգելք եղած է անոնց ա՛լ աւելի ընդարձակ սահմանի մը մէջ տարածուելուն։ Եւրոպայի ու Ամերիկայի նորաստեղները որոնք հոգի կուտան արեւելեան թանկագին ձեռարուեստներուն, անկարելի է որ մեծ յարգ չընծայեն Պրուսայի արեւելաբոյր արտադրութեանց։ Մեծ վաճառականներուն կ'ինայ անշուշտ, յանուն երկրին առեւտրական զարգացման, մեծ ճիգեր ընել օտար ընտանիքներու մէջ ալ ներմուծելու համար Պրուսայի յոյժ գեղարուեստական արտադրութիւնները որոնք ամէն տեսակէտով ներկայանալի են ու ածան և մանաւանդ մեծ շահ կրնան ապահովել ծախողներու։

Խալիին պատմութիւնը յայտնի է։ ասկէ քառորդ դար առաջ ոչ ոք գիտէր խալիին կամ գորգին յարգը Ամերիկայի մէջ։ Նոյն իսկ վաճառական մը որ քանի մը հակ գորգ ղրկած էր Նիւ Եօրք իբր նմոյշ, երկու տարի հոն ապասցնելէ ետք ստիպուեցաւ ետ բերել ու հոս ծախել, այնչափ անծանօթ էր այս ապրանքը Եանքիներուն։ Այսօր սակայն, ո՞վ չգիտեր որ գորգի վաճառականները ամէնէն շատ դրամ շահողներն են հրապարակին վրայ։ Պրուսայի ապրանքը գորգէն աւելի դիւրամատչելի է ու ծախուելու ընդունակ, քանի որ խիստ ածան է և ամէնէն աղքատ Եւրոպացին ալ մէկ քանի ֆրանք կամ տօլար վճարելով կրնայ մէկ երկու կտոր քան գնել անկէ ու մէկ սիրականին նուիրել, կամ ինք գործածել։ Խնդիրը այդ ապրանքները մինչեւ օտար հրապարակներ հասցնելն ու ճոխ քօղէքսիոն մը ներկայացնելուն վրայ է, ինչ որ կը յուսանք թէ պիտի չպլանան մեր Օսմանցի վաճառականները, իրենց առջեւ ունենալով խալիի վաճառականներուն հեռանկարը։

Այս բարեբաստիկ առթիւ կրկնելով մեր ամէնսրտեայ Աղօթքը Վեհ. Կայսեր թանկագին կենաց և արեւշատութեան համար, կը փութանք մեր խոնարհ շնորհաւորութիւնները մատուցանել Պրուսայի Վսեմ. կուսակալ Թէվֆիգ պէյի և Ն. Վսեմութեան աջակից բարձրաստիճան անձնաւորութեանց ու պետական պաշտօնատարաց որոնք մեծ փութաջանութիւն ցոյց տուին երկրին զարգացման մեծապէս սատարող այս ցուցանդէսը կազմակերպելու, որոնք անսրէնութիւնը յանձնելով ձեռնտաս ու կարող անձնաւորութեան մը՝ Վսեմ. Վեհապ պէյի, որ այնչափ պատուաբեր դասակարգութեամբ մը փայլեցուց Օսմ. ճարտարարուեստը այս ցուցանդէսին մէջ։

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

ՊԱՐԶ ՕՐԱՑՈՅՑ 1907 ՏԱՐԻՈՅ

ԳԻՆ 1 ԴԱՀԵԿԱՆ

Ցառաջիկայ 1907 տարւոյ Հիւանդանոցիս պարզ օրացոյցն հրապարակ եղած է, խնամեալ և մաքուր տպագրութեամբ որ ուրիշ տարիներու պէս եկեղեցական արարողութեանց և ժամերգութեանց նկատմամբ մանրամասն ծանօթութիւններ պարունակելէ զատ եկեղեցական պաշտամանց ընդհ. կէտերուն յատուկ հրահանգով և խրատականով ևս հոգացած է։

Հոգաբարձութիւնս ներկայիս կը յայտարարէ թէ մինչեւ Հիւանդանոցիս սեպհական սոյն օրացոյցի ճշգրտութիւնը հաստատած և վաւերացած է Ազգ. Պատրիարքարանէ, հետեւաբար պէտք է ուշադիր դառնալ կողքերուն վրայ դրուած կնքոյն ուր գրուած է «Սեփականութիւն Ս. Փ. Ազգ. Հիւանդանոցի 1907։» Կը խրդրուի ամէն ազգային անհատ որ հանի մէյմէկ հատ գնել անպատճառ սոյն գրպանի օրացոյցէն, որուն համազուսմար հասոյթն յատկացուած է ի պէտս Ազգ. Հիւանդանոցիս։

Կը վաճառուի Հիւանդանոցի գրասենեակն և բոլոր գրավաճառաց քով։

ՀՄԱՅԵԱԿ ՔՀ. ԷՔՍԷՐՃԵԱՆ

ՏԱՐԵՐՔ ԱՇԵՍԱՐՀԻԿ ԼԵԶՈՒԻ Ա. Բ. Դ. ՀԱՅՈՑԻՆԸՐԸ

Նոր տպագրութեամբ ի լոյս ելած են, կը ծախուին Կալաթա Դուրչունիսան Սագատան տպարանը և ի Կ. Պոլիս Սիւմպիւլի խան Միհրան էֆէնտի Փափազեանի դրատունը։ Գին Ա. հատորին 3, Բ.ինը 5, Գ.ինը 5։

% 30 ԶԵՂՉ 50—8